

Louma

(Da:i Sia: - Romans; Modu - Roma; Bisini - Rom)

Hidadea Sia:

Bolo da Louma Meloa Dedei. Bolo da fa:no Louma Yesu Ea fa:no bobogesu fi amo ba:la masunu dawa:beba:le, Louma meloa dedene iasi. E da amo fi ganodini hawa: hamonanu, Siba:ini sogega masunu dawa:i galu. Yesu Ea dafawaneyale dawa:su hou amola Gelesu fi dunu ilia hawa: hamosa amo olelema:ne, Bolo da amo meloa dedei. Bolo da hidadea Louma fi dunuma asigi sia: adosisa. Amalu, e da eso huluane ili fidima:ne, Godema sia:ne gadosa olelesa. E da amo meloa ea bai olelesa, "Gode Sia: Ida:iwane da Gode da osobo bagade dunu ili bu moloidafa hamoi dagoi ba:ma:ne, ilia hou afadenesa, amo hou olelesa. Logo afadafa fawane diala. Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:sea, lalegagubiba:le fawane. Logo eno hame, amo fawane."

Bolo da amo hou olelesa. Dunu hulu-anedafa, Yu dunu amola Gode Ea hou hame dawa:su dunu (Dienadaile dunu) da wadela:i hou amo ea gasaga gaguiba:le, ilia huluane Gode da afadenene, E bu moloidafa hamoi dagoi ba:ma:ne afadenemu da defea. Logo afadafa fawane diala, - amo Yesu Gelesu dafawaneyale dawa:mu. Asili, Bolo da gaheabolo esalusu, ninia Yesuma madelagiba:le laha, amo olelesa. Ninia Gode Ea gaheabolo mano agoane hamoi

dagoiba:le, amo hou dawa:. Yesu Ea hou lalegagui dunu da olofosu dawa:le, wadela:i hou amola bogosu da musa: se iasu diasu agoane, wali Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amoga se iasu diasu logo doasibi ba:sa: amola Yesu Ea fa:no bobogesu dunu ilia hahawane halegale lala. Sia:alalo 5 asili Sia:alalo 8, Bolo da Gode Ea Sema amo bai olelesa amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da lalegagui dunu ea dogo ganodini gasa bagade hawa: hamonanebe, amo olelesa. Amalalu, Bolo da Gode Ea asigi dawa:su Yu dunu amola Dienadaile dunu ilima olelesa. Dienadaile dunu da Gode Ea hou musa: hame dawa:su dunu. Yu dunu da Yesu Gelesu higabeba:le, amo hou Bolo da beda:iwane hame ba:sa. Be ilia higabeba:le, Gode da ili yolesili, Dienadaile dunuma olelesu. E da amo hou hamomusa: dawa:i galu. Be Yu dunu ilia hobeas Yesu Ea hou lalegaguma:ne, Bolo da dawa:lalu. Sia: dagomusa:, Bolo da esalusu hou amola asigi hou Yesu Ea fa:no bobogesu fi amo ganodini amo olelesa. Ninia Godema hawa: hamosu, gamane sia: nabasu hou, amola eno dunuma hamosu, amo huluane olelesa. Sia: dagosu amo ganodini, e da asigi sia: amola Godema nodosu sia:, dedene legei.

Sia: Dedei

- 1 Hidadea Sia: amola Dedei ea Bai...Sia:alalo 1:1-17
- 2 Wadela:i Hou Hamoiba:le, Osobo Bagade Dunu da Gaga:su Logo Ba:mu Defea...Sia:alalo 1:18-3:20
- 3 Gode Ea Gaga:su Hou...Sia:alalo 3:21-4:25

- 4 Gaheabolo Esalusu Hou Yesu Gelesu Ganodini. Sia:alalo 5:1-8:39
 5 Gode da Isala:ili Dunu Fi amo ganodini Hawa: Hamonana...Sia:alalo 9:1-11:36
 6 Yesu Ea Fa:no Bobogesu Fi ilia Hou...Sia:alalo 12:1-15:13
 7 Sia: Dagosu amola Asigi Sia:...Sia:alalo 15:14-16:27

Louma

¹ Na da Bolo, Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu! Amola Gode da ilegei dagoiba:le, na da Ea Sia: Ida:iwane Gala olelema:ne asunasi dunu hamoi. Na da dili Louma dunuma meloa dedesa.

² Musa: hemonega, Gode da Ea balofede (Gode Sia: alofesu dunu) amo dunu ilia dogo ganodini olelebeba:le, amo Sia: Ida:iwane gala E da osobo bagade dunuma imunu ilegele sia:i. Balofede (Gode Sia: alofesu dunu) dunu ilia amo sia: Gode Sia: Dedei Meloa amo ganodini dedene legei. ³ Amo sia: da Gode Ea Manodafa Yesu Gelesu, amo ea hou olelesa. E da osobo bagade dunu agoai lalelegeiba:le, Da:ibidi ea fi ganodini lalelegei. ⁴ E da Godedafa hadigi gala, amola Gode Ea Manodafa esalu. Amo olelema:ne, Yesu Gelesu da bogolalu, Gode da gasa bagadewane E wa:legadolesi.

⁵ Yesu Gelesu da hamobeba:le, Gode da nama hahawane asunasi dunu hawa: hamosu imunusa: sia:i. Na da Yesu Gelesu Ea hawa: hamomusa:gini, osobo bagade fifi asi gala ilima Yesuma dafawaneyale dawa:sea lalegaguma:ne, Gode da na asunasi dunu ilegei dagoi. ⁶ Dilia Louma fi dunu, Yesu Ea hou lalegaguma:ne, Gode

da dilima misa:ne wele sia:i dagoi. Amaiba:le, na da dilima amo hou olelemusa: dawa:lala.

⁷ Amaiba:le, na da dili huluane Louma soge ganodini esala dunu, Gode da dilima Ea dogolegei fidafa hamoma:ne wele sia:i dagoi, amo na dilima dedene iaha.

Ninia Ada Gode amola Hina Yesu Gelesu, da dilima ea hahawane dogolegele iasu amola olofosu imunusa:, na da Ema adole ba:sa.

Bolo da Godema Nodone Sia:ne Gadosa

⁸ Dunu huluane da dilia dafawaneyale dawa:su hou nabi dagoi. Amaiba:le, na da hidadea Yesu Ea Dioba:le, Godema nodone sia:ne gadosa. ⁹ Na sia: da dafawane amo Gode da dawa:! Amo Gode na da maedafa hihini, eso huluane Ea hawa: hamonana. Amo hawa: hamosu da ea Manodafa Ea Sia: Ida:iwane olelesa. ¹⁰ Na da eso huluane sia:ne gadosea, dili hou fidima:ne sia:ne gadosa. Amola na da dili bu ba:mu hanaiba:le, Gode da na logo fodoma:ne, na da Godema adole ba:sa. ¹¹ Na da dilia a:silibu hou gasawane asigilama:ne, amo olelema:ne, dilima misunu bagade hanai gala. ¹² Be nisu da udigili hame olelemu. Ninia gilisili, dilia dafawaneyale dawa:su hou na ba:sea amola na hou dilia ba:sea, ninia da gilisili asigilamu.

¹³ *Na fi dunu! Dilia dawa:ma! Na da eso bagohame dilima misunu dawa:i galu. Be logo ga:i dagoi ba:i. Na da Dienadaile dunu enoma Gode Sia: olelebeba:le, ilia Godema sinidigi. Amo defele, na da dilia gilisisu amo ganodini, eno dunu Godema hiougimusa: dawa:lala. ¹⁴ Na

---

* **1:13:** Asunasi Dunu Ilia Hou 19:21

da dunu huluane ilima dabe agoane imunusa: dawa:lala. Bagade gagui dunu, dunudafa, sugulu hamoi dunu amola hame dawa:su dunu, amo huluanema na da dabe imunu agoai galebe. ¹⁵ Amaiba:le, na da Sia: Ida:iwane Gala dili Louma ganodini esala dunuma olelemu, bagade hanai gala.

Gode Sia: Ida:iwane Gala da Gasas Bagade

¹⁶ †Gode Ea Sia: Ida:iwane da defele na dawa:. Dunu huluane, Yu dunu hidadea amola Dienadaile dunu fa:no, amo huluane gaga:ma:ne, Gode Ea sia: gasa da defele diala. ¹⁷ ‡Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala da Gode Ea hou, amoga e da dunu moloidafa ba:ma:ne afadenesa, amo olelesa. Eno hou hame, dafawaneyale dawa:beba:le fawane afadenesa. Gode Sia: da agoane dedei diala, “Nowa dunu da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:sea, Gode da moloidafa ba:ma:ne afadene-sea, amo dunu da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanumu.

Dunu Huluanedafa da Wadela:le Hamoi Dagoi

¹⁸ Gode da wadela:i hou amola dogo ganodini ledi, amoma E da ougiwane medoma:ne fofada:mu, amo E da olelei dagoi. Eno wadela:i hamosu dunu da moloidafa hou olelemu logo hedofasa. Gode da amo dunuma ougi bagade, amo E da olelei dagoi. ¹⁹ Gode Ea hou dawa:mu logo da diala. Gode da amo logo moloiwane olelebeba:le, dunu huluane da amo dawa:mu gala. Be ilia amo logo higabeba:le, Gode da ilima se dabe iasu imunu.

---

† 1:16: Maga 8:38   ‡ 1:17: Haba:gage 2:4

²⁰ Degabo, Gode da osobo bagade hahamoi amola fa: no eso huluane, amo esoga dunu huluane da Gode Ea hou, dunu ilia siga hame ba:su hou, amo huluane dawa:su. Gode Ea hahamoi liligi ba:beba:le, Gode da hadigidafa amola E da eso huluane esalalala, amo ilia dawa:i galu. Amaiba:le, amo dunu ilia hame nabasu hou abalomu da hamedei. ²¹ §Gode da esala, amo ilia dawa:. Be ilia da Ema hame nodone sia:sa. Be ilia asigi dawa:su da gagaoui agoane hamoi. Ili dogo ganodini a:silibudafa hou hamedafa dialebeba:le, gasi da ilia dogo ganodini nabaiwane ba:sa. ²² Ili da bagade dawa:su dunu, ilisu da sia:sa. Be ilia da gagaoui fawane. ²³ **Ili Godema nodone sia:ne gadosu hou yolesili, udigili ogogosu 'gode' loboga hamoi liligi, sio, ohe fi amola sania, agoai hamoi liligi, amoma nodone sia:ne gadosa.

²⁴ Amaiba:le, ilia Gode yolesiba:le, Gode da ili yolesi dagoi. Ili ledi bagade hou hanaiba:le, amo hamoma:ne amola wadela:i hou dunu eno ea da:i hodo amoma hamoma:ne, Gode da ili yolesi dagoi. ²⁵ Gode Ea moloidafa hou yolesili, ilia ogogosu hou lalegagusa. Osobo Bagade Hahamoi Dunu Ema nodone sia:ne gadosu hou amola hawa: hamosu hou yolesili, ilia bu Gode Ea hahamoi liligi amoma sia:ne gadosa amola hawa: hamosa,. Be Osobo Bagade Hahamoi Gode Ema mae yolesili eso huluane nodone sia:ne gadolalumu da defea.

Ama.

---

§ 1:21: Efesase 4:17-18   ** 1:23: Mousese ea Malasu 4:16-18

Osobo Bagade Dunu Ilia Ledo Hou

²⁶ Amo hou ilia hamobeba:le, Gode da amo dunu wadela:idafa hou hamomusa:gini, yolesi dagoi. Uda ea houdafa yolesili, uda eno da ea sama wadela:le hamosa. ²⁷ Amaiwane, dunu da uda lasu houdafa yolesili, lalu agoane ilia eno dunuma hanai bagade. Dunu eno da ea sama adole lasu hou hamobeba:le, ilisu hawa: hamobeba:le ilia wadela:i hou defele se dabe iasu ba:sa.

²⁸ Amo dunu da ilia asigi dawa:su ganodini, Gode Ea houdafa ilia musa: dawa:i, amo lalegagumu ilia higasa. Amaiba:le, amo dunu ilia dogo ganodini ledo fawane dialoma:ne, amola wadela:i hou hamoma:ne, Gode da ili yolesi dagoi. ²⁹ Ilia wadela:i bagade hamosa. Liligi amola muni hanaiba:le, ilia uasu agoane hamosa. Mudasu, dunu fuga:su hou, gegesu, ogogosu amola eno dunuma higasu, ilia bagade-wane hamosa.

³⁰ Ilia udigili ogogosu sia: da fo agoane ahoa. Ilia da eno dunu ilia hou wadela:musa: hedolowane baligidu sia:sa. Ilia Godema ha lai. Ilia hedolowane gadele sia:sa. Gasa fi hou ilia bagade dawa:. Ilia da wadela:i hou hamomusa:, logo hogoi helesa. Ilia da eda amola ame ilia sia: hame naba. ³¹ Wadela:i hou hamobeba:le, ilia da hame gogosiasa. Hawa: hamoma:ne sia:beba:le, ilia da hame hamosa. Ilia da dunu enoma hame asigisa.

³² Gode da amo hou hamosu dunuma fofada:ne, ilima bogosu imunu. Amo E da sia:i dagoi ilia dawa:. Be ilia da amo wadela:i hou mae yolesili hamonana. Amola amo baligili,

ilia da eno dunu amo hou hamonanebe ba:sea,
hahawane ba:sa.

2

Gode da Dunu Huluanedafa ilima Fofada:mu

¹ *Na na:iyado! Di da eno dunu amo ea wadela:i hou dawa:lalu ema fofada:musa: dawa:bala? Di da amo dunu ilia wadela:i hou defele hamobeba:le, ilima fofada:sea, di gobele dima se dabe lama:ne fofada:nana. ² Gode da wadela:i hamosu dunuma fofada:sea, Ea hou da moloidafa. Amo ninia noga:le dawa:. ³ Di da eno dunuma ilia wadela:i hou hamoiba:le fofada:sa. Be di da ili hou defele hamobeba:le, Godema fofada:su amo yolesima:ne, hobeamu logo hamedafa ba:mu. ⁴ Di da Gode Ea asigidafa hou, hahawane hou amola hedolo hame se dabe iasu hou amo higabela:? Gode da di Ema sinidigima:ne logo olelesa. Di da amo dawa:bela:? ⁵ Be dia ge da ga:i dagoi amola dia dogo da ga:nasi hamoi dagoi. Amaiba:le, Gode Ea ougiwane moloidafa fofada:su Esoha, disu gobele dia se dabe iasu baligiliwane hahamoi dagoi ba:mu. ⁶ †Gode da dunu huluane afae afae ea hawa: hamosu amo defele bidi imunu.

⁷ Dunu mogili ilia da eso huluane hawa: moloidafa hamonana. Ili hadigi hou, Godema nodosu hou amola eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hogoi helesa. Gode da ilima eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu imunu. ⁸ Be eno dunu da ilisu hanai hou hamonana. Ili hou moloidafa higale, wadela:i hou fawane

---

* 2:1: Ma:diu 7:1; Luge 6:37 † 2:6: Gesami Hea:su 62:12; Malasu 24:12

fa:no bobogesa. Fedege agoane, Gode da Ea ougi se dabe iasu ilima sogadigimu. ⁹ Wadela:i hamosu dunu, Yu dunu hidadea amola Dienadaile dunu huluane da se bagade nabimu. ¹⁰ Be hou moloidafa hamosu dunu, Yu dunu hidadea amola Dienadaile dunu, ilima Gode da Ea hadigi, nodosu amola olofosu imunu. ¹¹ †Gode da dunu hulanedafa defele ilima fofada:sa.

¹² Dienadaile dunu da Mousese ea Sema hame dawa:. Ilia da Sema giadofaiba:le hame, be wadela:i hou hamobeba:le Godema afafane, yolesi dagoi ba:sa. Be Yu dunu ilia Mousese ea Sema dawa:. Amaiba:le, amo Sema ilegei defele, Gode da ilima fofada:mu. ¹³ Gode Ea Sema gega nababeba:le, dunu da bu afadenene moloidafa hamoi hame ba:sa. Be dunu da Sema nababeba:le, noga:le defele hamosea, amo dunu Gode da hahawane ba:mu. ¹⁴ Dienadaile dunu da Sema hame dawa:. Be ilia asigi dawa:su ganodini hanaiba:le, Sema sia: defele hamosea, ilia hou moloidafa amola hou wadela:iwane, amo da hisu hisu ilia dawa:, amo olelesa. Be Mousese ea Sema dedei ilia hame dawa:. ¹⁵ Ilia hou hamobeba:le, Sema da fedege agoane ilia dogo ganodini dedene legei dagoi olelesa. Ilia asigi dawa:su amo ganodini dawa:beba:le, amo hou da dafawane ilia da olelesa. Hou afae hamobeba:le, ilia asigi dawa:su da ilima diwaneya udidisa. Hou eno hamobeba:le, ilia asigi dawa:su da ilima abalomu. ¹⁶ Fofada:su Esoga, Gode da Ea Sia: Ida:iwane defele, Yesu Gelesu Ea lafidili dunu huluane ilia asigi dawa:su ilia dogo ganodini wamo sali, amoma fofada:sea, amo hou defele

---

† 2:11: Mousese ea Malasu 10:17

da ba:mu. Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala agoane olelesa.

Sema Sia: da Yu Dunu ilia Hou Olelesa

¹⁷ Di amola! Di da Yu dunu! Di da amane sia:sa, “Na da Yu dunu!” Di da Sema dafawaneyale dawa:sa. Di hidale Gode noga:le dawa: sia:sa. ¹⁸ Di da Gode Ea hanai hamoma:ne liligi dawa:.. Di da Gode Ea Sema dawa:beba:le, hou moloidafa ilegemusa: dawa:.. ¹⁹ Di da si dofoi dunuma logo olelemusa: defele esala, amo dawa:lala. Dia da dunu gasi ganodini esala, ilima hadigi olelemusa: defele esala, amo di dawa:lala.

²⁰ Dia da gagaoui dunu amola hame dawa:su dunu, ilima houdafa olelemusa: defele esala, amo dawa:lala. Dia da Sema amo ganodini da dawa:su hou huluanedafa amola dafawane hou huluanedafa dialebe, amo dawa:lala. ²¹ Dia da eno dunuma olelebeba:le, abuliba:le dima di gobeles hame olelesala:? Dia eno dunuma, “Mae wamolama!” sia:sa. Be dia da wamolasu dawa:bela:? ²² Dia eno dunuma, “Inia uda mae adole lama!” sia:sa. Be dia da inia uda adole lasu hou dawa:bela:?. Dia loboga hamoi ogogosu ‘gode’ higasa. Be dia Debolo Diasu liligi wamolasala:? ²³ Dia da hidale Gode Ea Sema lalegagui dagoi sia:sa. Be dia da Gode Ea Sema wadela:beba:le, dia Gode Ea Dio wadela:sa. ²⁴ §Gode Sia: da agoane dedei diala, “Dilia Yu dunu da wadela:i hou hamonanebeba:le, Dien-adaile dunu da Godema lasogole sia:sa!” ²⁵ Dia da Sema mae giadofale hamonana ganiaba, dia gadofa damui da bai galebe ba:lala:loba. Be dia

---

§ 2:24: Aisaia 52:5

Sema hame naba ganiaba, dia gadofu hame damumu da defea galula:loba.

²⁶ Adi dawa:bela:? Dienadaile gadofu hame damui dunu da Sema huluane mae giadofale hamosea, Gode da amo dunu gadofu damui dunu defele ba:ma:bela:?

²⁷ Dilia Yu dunu da Sema dedei gala amola dilia gadofu damui gala. Be dilia da Sema giadofabeba:le, Gode da amo mae dawa:le., dilima Sema defele medoma:ne fofada:mu. Be Dienadaile dunu, ilia Sema hame dawa: amola gadofu hame damui. Be ilia hou da dilia hou baligiwane ba:mu. Bai mogili ilia Sema udigili nabawane hamosa.

²⁸ Dunu da ea gadofu damui dagoiba:le, Yudafa dunu hame hamosa. E da gadofu damui dagoiba:le, dabuagado fawane Yu dunu hamoi.

²⁹ **Be Yu dunudafa da ea dogo ganodini Yu dunu hamoi. Fedege agoane, ea dogo gadofu damui dagoiba:le, Yu dunudafa hamosa. Amo da Sema dedei amoga hame hamosa, be Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amoga hamosa. Agoaiwane dunu da dunuma nodosu mae lale, Gode Ea nodosu fawane ba:sa.

3

¹ Amaiba:le, Yu fi dunu ilia hou da Dienadaile fi dunu ilia hou baligisala:? Gadofu damusu hou da Yu dunu ilia hou fidisala:? ² Dafawane! Amo da Yu dunu ilia hou bagade fidisa. Gode da hidadea ea Sia: Ida:iwane Gala eno dunuma olelemusa:, Yu dunu fi ilima hidadea i. ³ Be Yu fi dunu mogili

---

** 2:29: Mousese ea Malasu 30:6

ilia Gode Ea Sia: noga:le hame ouligibiba:le,
 Gode amola da Ea hou noga:le hame ouligi mae
 dawa:ma! ⁴ *Hame mabu! Dunu huluanedafa
 da ogogole sia:sea, Gode da hamedafa ogogomu.
 Gode Sia: da agoane dedei diala,

“Dia lafidili sia:sea, moloidafa hou fawane
 ba:mu!

Ilia Dima fofada:sea, Di fawane da hasal-
 imu!”

⁵ Be ninia da wadela:le hamobeba:le, Gode da
 hadigi fawane hamosa, amo da bu baligiliwane
 ba:mu. Amaiba:le, Gode da ninima se dabe
 iasu iahabeba:le, e da wadela:le hamosa ninia
 sia:ma:bela:? (Amo da osobo bagade dunu ea
 hou defele, na udigili adole ba:sa.) ⁶ Hame mabu!
 Gode Ea hou da hadigi amola moloidafa. Amola
 E da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane
 ilima fofada:musa: defele esala.

⁷ Be na wadela:i hou amola Gode Ea hadigi
 hou, dunu ilia amo gilisili ba:sea, Gode Ea hou
 da baligili moloidafa ba:mu. Amaiba:le, na da
 Gode Ea hou eno dunuga ba:ma:ne fidibiba:le,
 na da abuliba:le wadela:i hamosu dunu ea dabe
 lama:bela:?

⁸ Dunu eno mogili da nama lasogole, Bolo
 da amane sia:i, ilia da sia:sa, amane, “Hou
 moloidafa da doaga:ma:ne, wadela:i hou
 hamomu da defea!” ilia sia:sa. Be amo sia:
 da ogogosa. Amo adole iasu dunu ilia da se dabe
 iasu lama:ne, fofada:mu.

Hou Ida:idafa Dunu Afae da Hame Esala

⁹ Amaiba:le! Dilia adi dawa:bala:? Nini Yu
 dunu ninia hou, da Dienadaile dunu ilia hou

* **3:4:** Gesami Hea:su 51:4

baligibala:? Hame mabu! Na musa: olelei dagoi amane, Yu dunu amola Dienadaile dunu, huluane defele ilia da wadela:i se iasu gasa bagade hou amoga banenesi dagoi. ¹⁰ †Gode Sia: da agoane dedei diala,

“Dunu afae da hou moloidafa hame dawa:

¹¹ Dunu huluane da bagade dawa:su hou hame dawa:.

Ilia da Godema nodone sia:ne gadosu hou hame dawa:.

¹² Ilia huluane da Gode Ea hou yolesi dagoi.

Ilia huluane da wadela:i hou hamosu.

Dunu afae da hou moloidafa hamedafa hamosa.

¹³ ‡Ilia da dunu eno bogoma:ne, ogogole sia:nana.

Ilia lafidili ogogosu sia: bagade sia: daha.

Ougiwane, medoma:ne sia:beba:le,

ilia lafi da medosu sania defo hano agoane nabai gala.

¹⁴ §Ilia da lasogole bagade sia:sa.

¹⁵ **Ilia da hedolowane se ima:ne gegene, dunu eno medole legesa.

¹⁶ Ilia habidili ahoasea, gugunufinisisu fawane ba:sa.

¹⁷ Ilia da olofosu hou hamedafa dawa:.

¹⁸ ††Ilia da Godema nodone beda:su hou hamedafa dawa:.”

¹⁹ Dunu huluane ilia Sema nabawane hamomusa: sia:i, amo dunuma Sema da hou huluane olelesa, amo ninia dawa:. Be Sema da

---

† **3:10:** Gesami Hea:su 14:1-3, 53:1-3   ‡ **3:13:** Gesami Hea:su 5:9, 140:3   § **3:14:** Gesami Hea:su 10:7   ** **3:15:** Aisaia 59:7-8   †† **3:18:** Gesami Hea:su 36:1

osobo bagade dunu huluane dafawane wadela:i hou hamoi amo olelema:ne, Sema da dedei dagoi. ²⁰ ¶Osobo bagade dunu da Sema huluane nabawane hamoi dagoiba:le, Gode Ea siga ba:ma:ne afadenene moloidafa hamoi, da hamedeidafa. Be dunu huluanedafa ilia da wadela:i hou hamoi dagoi dawa:ma:ne, Sema da dedei diala.

Gode da Habodane Dunu Iliia Hou Moloidafa Ba:ma:ne Afadenesala:?

²¹ Be wali ninia Gode Ea hou amoga E da dunu E bu noga:i ba:ma:ne afadenesa, amo hou ba:sa. Amo hou da Sema amoga hame hamosa. Be musa: Mousesee ea Sema sia: dedei amola balofede (Gode Sia: alofesu dunu) dunu ilia sia: dedei, da amo hobeaa misunu liligi olelesu.

²² §§Osobo bagade dunu da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, lalegagubiba:le fawane, Gode da ilia hou bu moloidafa ba:sa. Gode da Yesu Gelesu dafawaneyale dawa:su dunu, ilima amo hou hamosa. ²³ Bai hou hisu hisu da hame gala. Dunu huluanedafa defele ilia da wadela:i hamosu dunu. Iliia da huluane defele Gode Ea Hou giadofale hamoi dagoi.

²⁴ Be Gode da ninima hahawane dogolegele iabeba:le, Yesu Gelesu Ea hou hamoiba:le, dunu huluane Godema moloidafa ba:ma:ne da defele esala. Yesu Gelesu da ili halegale masa:ne, ili se iasu diasu logo doasi dagoi. ²⁵ - ²⁶ Gode da Yesu Gelesu gobebe salasu agoane ninima i. E da bogoiba:le, nowa da Yesu Gelesu Ea

---

¶ 3:20: Gesami Hea:su 143:2; Gala:isia 2:16   §§ 3:22: Gala:isia 2:16

hou dafawaneyale dawa:sea da ilia wadela:i hou gogolema:ne olofoi dagoi ba:sa. Gode da ea moloidafa hou olelema:ne, amo hou hamoi. Gode da amo hou hamobeba:le, amo e da moloidafa fofada:su dunu amola e da dunu huluane ilia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le amo E da ili moloidafa hamoi ba:sa, amo olelesa. ²⁷ Amaiba:le, ninia abuliba:le gasa fili hidale hamoma:bela:? Gasa fi hou hamomusa: bai da hamedafa gala. Bai ninia Sema nabawane hamobeba:le hame, be ninia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le fawane, Gode da nini moloidafa hamoi ba:sa. ²⁸ Ninia dafawaneyale dawa:beba:le fawane, Gode da nini moloidafa hamoi ba:sa. Sema nabawane hamoiba:le hame.

²⁹ Dilia adi dawa:bela:? Gode da Yu dunuma fawane Gode esalabala? Hame mabu!. E da Dienadaile dunu amola ilima Gode esala! ³⁰ ***Gode da afadafa fawane. Yu dunu ilia dafawaneyale dawa:beba:le amola Dienadaile dunu ilia amo defele dafawaneyale dawa:beba:le, amo huluane E da afadenene, moloidafa ba:ma:ne hamosa.

³¹ Amaiba:le, Yesuma dafawaneyale dawa:su hou da doaga:beba:le, ninia Sema yolesimu da defeala:? Hame mabu! Ninia Sema bu baligiliwane dawa:mu da defea.

4

A:ibalaha:me Ea Hou da Ninima Olelesu Liligi

¹ Ninia fi aowa A:ibalaha:me ea hou amola ea hawa: hamosu, amo ninia ba:mu da defea.

*** 3:30: Mousese ea Malasu 6:4; Gala:isia 3:20

² E da hi hou moloidafa hamoiba:le, Gode da e moloidafa hamoi ganiaba, e da gasa fi hou hamomu da defea gala:loba. Be dunu da gasa fi hamomu, amo Gode da higa:i hodosa. ³ *Gode Sia: da agoane dedei diala, “A:ibalaha:me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:i. Amaiba:le, Gode da A:ibalaha:me afadenene moloidafa hamoi ba:i.” ⁴ Hawa: hamosu dunu da hawa: hamobeba:le, bidi laha. Be ea bidi lai da hahawane dogolegele iasu hame. E da hawa: hamobeba:le fawane lasa. ⁵ Gode da wadela:i hamosu dunu lale, afadenene, dunu moloidafa hamomusa: dawa:. Osobo bagade dunu da hi hawa: hamobe amo mae dawa:le, amo dafawaneyale dawa:sea, Gode da amo dunu ea hou afadenene, bu moloidafa hamoi ba:sa. ⁶ Amo hou Da:ibidi da amane olelei, nowa dunu da mae hawa: hamone, udigili Gode Ea hanaiba:le afadenei moloidafa ba:sa, amo dunu da hahawane bagade. ⁷ †“Dunu da ea wadela:i hou da goglema:ne olofoi dagoi ba:sa, amo dunu da hahawane bagade.

⁸ Gode da amo dunu ea wadela:i hou hobe hamedafa bu dawa:mu. Amaiba:le, e da hahawane bagade!”

⁹ Amo hahawane hou, gadofu damui dunu fawane da hame dawa:, be gadofu hame damui dunu amola amo hou dawa:lala. Ninia musa: Gode Sia: dedei, amane olelei, “A:ibalaha:me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:i. Amaiba:le, Gode da A:ibalaha:me afadenene, moloidafa hamoi ba:i.” ¹⁰ Amo hou da habogala hamobela:?

---

* 4:3: Mui 15:6; Gala:isia 3:6 † 4:7: Gesami Hea:su 32:1-2

Amo hou da A:ibalaha:me ea gadofu hame damui esoga degabo ba:i. ¹¹ ‡Gode da A:ibalaha:me moloidafa ba:i. Fa:no e da gadofu damusu hou hamoi. Ea gadofu damui da dawa:digima:ne olelesu fawane. Amo dawa:digima:ne olelesu da e da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da A:ibalaha:me moloidafa hamoi ba:i. Gadofu damui da fa:no ba:i. Amaiba:le dunu huluane Gode Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le gadofu damui amola gadofu hame damui, amo Gode da moloidafa hamoi ba:sa. Amola amo huluane da A:ibalaha:me ea mano agoane. ¹² Gadofu damui dunu amola ilia A:ibalaha:me ea dafawaneyale dawa:su hou e da ea gadofu hame damui amo esoga hamosu, amo defele ilia hamobeba:le, ilia amola da A:ibalaha:me ea mano agoane.

Ninia Dafawaneyale Dawa:beba:le, Gode Ea Hahawane Dogolegele Iasu Ba:mu

¹³ §Gode da A:ibalaha:mema, e amola egaga fi da hobeas osono bagade huluane lalegagumu sia:i. A:ibalaha:me da sema huluane mae giadofale hamoiba:le, Gode da amo hame sia:i. Be A:ibalaha:me da Gode dafawaneyale dawa:le, moloidafa hamoiba:le, Gode da ema amane sia:i. ¹⁴ **Gode Ea hahawane dogolegele iasu da Sema nabasu dunu ilima fawane iaha ganiaba, osono bagade dunu ilia dafawaneyale dawa:su hou da hamedei liligi agoai ba:la:loba, amola Gode Ea hahawane dogolegele iasu da hamedei liligi

---

‡ 4:11: Mui 17:10 § 4:13: Mui 17:4-6, 22:17-18; Gala:isia 3:29

** 4:14: Gala:isia 3:18

agoai ba:la:loba. ¹⁵ Gode Ea Sema da dialebeba:le, amo wadela:beba:le, dunu ilia Gode Ea ougi se dabe iasu ba:mu. Be Sema da hame galea, Sema amoma hame nabasu hou amola da hame gala.

¹⁶ †† Amaiba:le, hahawane dogolegele iasu hou bai, amo Gode da Ema dafawaneyale dawa:su hou amoga hamoi. Gode da A:ibalaha:me egaga fi huluane ilima hahawane dogolegele imunu sia:i. Sema nabasu dunu ilima fawane hame. Be nowa dunu e da A:ibalaha:me ea hou defele dafawaneyale dawa:sa, ilima amola. A:ibalaha:me da nini huluanema a:silibu ada agoane esala. ¹⁷ †† Gode Sia: da agoane dedei diala, “Na da di fifi asi gala bagohame ilima ada hamoi dagoi.” Gode da bogoi uhinisimusa: dawa:. Ea sia:beba:le, musa: hamedafa gala liligi da hamosa. A:ibalaha:me da amo Gode dafawaneyale dawa:i. Amola Gode da amo musa: ilegele sia:i hahawane dogolegele iasu liligi hamoi dagoi. ¹⁸ §§ Osobo bagade dunu ilia hou ganodini, Gode Ea hahawane dogolegele iasu amo misa:ne hamoma:beyale da bai hame gala. Be A:ibalaha:me da gasawane dafawaneyale dawa:beba:le, dunu fi bagohame da ea mano agoane hamosu. Gode Sia: dedei amo, “Dia fi dunu lalelegemu da gasumuni idi defele agoane ba:mu.” - amo da dafawane ba:sa. ¹⁹ *** A:ibalaha:me da lalelegele, ea esalebe ode idi da gadenene 100 gidigi. Be ea da:i hodo da bogomu gadenei, amola ea uda Sela da

---

†† 4:16: Gala:sisia 3:7 †† 4:17: Mui 17:5 §§ 4:18: Mui 15:5

*** 4:19: Mui 17:17

mano lamu hamedei, amo mae dawa:le, e da ea dafawaneyale dawa:su hou hame yolesi.

²⁰ A:ibalaha:me da Gode Ea hahawane dogolegele imunu sia:i dafawaneyale dawa:i galu. Dafawaneyale dawa:beba:le, e da gasawane hamone, Godema nodoi.

²¹ A:ibalaha:me da Gode da Ea musa: ilegele sia:i dafawane hamomu, amo dafawaneyale dawa:i. ²² Amaiba:le, A:ibalaha:me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, “afadenei bu moloidafa hamoi,” Gode da e ba:i dagoi. ²³ Amo sia:, “afadenei bu moloidafa hamoi,” da A:ibalaha:me fawane ea hou olelema:ne hamededei ²⁴ Be ninia amola ninia hou olelema:ne dedei. Gode da Hina Yesu Gelesu bogoi amo wa:legadolesiba:le, amo ninia dafawaneyale dawa:sea, Gode da nini amola “afadenei bu moloidafa hamoi” ba:mu. ²⁵ †††Ninia wadela:i hou goglema:ne olofomusa:, Gode da Yesu Gelesu osobo bagade dunu medole legemusa:, ilima i. Amola Gode da ninia huluane afadenene bu moloidafa hamoi ba:musa:, E da Yesu Gelesu uhini wa:legadolesi.

5

Gode da Nini Afadenei Moloidafa Hamoi Dagoi Ba:sa

¹ Ninia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da nini afadenei bu moloidafa hamoi ba:sa. Amaiba:le, musa: Godema ha lai yolesili, Hina Yesu Gelesu Ea hamobeba:le, ninia Godema olofosu dawa:.
² Ninia dafawaneyale dawa:su hou da fedege

---

††† 4:25: Aisaia 53:4-5

agoane logo holei gala. Amoga golili sa:ili, ninia Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou diasu agoane amo ganodini esala. Amaiba:le, ninia fedege agoane gasa fi hou hamosa. Ninia fa:no Gode Ea hadigidafa hou gilisili lamu, amo ninia dafawaneyale dawa:beba:le, hidale agoane sia:sa. ³ Se nabasu hou da ninima doaga:sea, amo da ninima mae fisili esalusu hou olelesa ninia dawa:beba:le, ninia hahawane ba:sa.

⁴ Ninia da mae yolesili Ema fa:no bobogesea, Gode da ninima hahawane ba:sa. E da ninima hahawane gala amo dawa:beba:le, ninia da bu dafawane hamoma:beyale dawa:sa.

⁵ Amo dafawane hamoma:beyale dawa:lusu dawa:beba:le, ninia da hamedafa da:i diomu. Bai Gode da Ea hahawane dogolegele iasu, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala, amo ninia dogo ganodini sogadigi dagoi. E da amoga Ea dogolegei houdafa ninima baligili i dagoi.

⁶ Ninia da gasa hameba:le, ninisu nini fidimu da hamedei galu. Amo esoga, Gode Ea ilegei eso, Gelesu da wadela:i dunu gaga:musa: bogoi dagoi. ⁷ Osobo bagade dunu da moloidafa dunu gaga:musa:, bogomu gasa bagade ba:sa. Ama-bela:? Dunu afae da noga:idafa dunu gaga:ma:ne bogoma:bela:? ⁸ Be Gode Ea hou da hisu. E da Ea hahawane dogolegeidafa hou ninima olelei. Bai ninia huluane wadela:i hou hamonanebe esoga, Gelesu da nini gaga:ma:ne bogoi. ⁹ E bogoiba:le, Gode da nini bu afadenei moloidafa hamoi ba:sa. Amaiba:le, Gelesu E hawa: hamoiba:le, ninia da Gode Ea ougi bagade se dabe imunu, amo hamedafa ba:mu. ¹⁰ Ninia da musa: Godema

ha laiwane esalu. Be Gode da Ea Mano ninima iabeba:le, E bogoiba:le nini Godema na:iyado hamoi dagoi. Ninia wali da Gode Ea na:iyado esalebeba:le, Yesu Gelesu da bu wa:legadole esalebeba:le, ninia Ea gaga:su hou baligiliwane ba:mu.

¹¹ Be amo fawane hame. Wahadafa, Gode da Hina Gode Yesu Gelesu ninima iba:le, nini gaga:su hou ba:i dagoiba:le, ninia nodosa. Ninia da Yesu Ea hamoiba:le, wali hame ha lai be Gode Ea na:iyado dunu esafalubi.

A:da:me ea Hou amola Yesu Gelesu Ea Hou

¹² *Dunu afadafa da hamobeba:le, wadela:i hou da osono bagadega doaga:i. Amo wadela:i hou da doaga:beba:le, bogosu amolawane doaga:i dagoi ba:i. Amaiba:le, dunu fifi asi gala dunu huluane ilia da wadela:i hou hamobeba:le, huluane da bogosu dawa:. ¹³ Musa: hemonega, Gode Ea Sema hame olelei amo esoga, wadela:i hou da osono bagade ganodini dialebe ba:i. Be Sema dedei hame galea, Gode da wadela:i hou hame dedesa.

¹⁴ Be A:da:me ea eso amogainini Mousese ea esoga, dunu huluane da wadela:i hou hamobeba:le, bogosu dawa:i. IliA A:da:me ea hou defele hame hamoi be huluane bogosu dawa:i. A:da:me da hobe misunu dunu amo ilia fedege agoane esalu. ¹⁵ Be e amola hobe misu Dunu, da defele hame ba:sa. Bai Gode Ea hahawane dogolegele iasu da A:da:me ea wadela:i hou amoma defele hame. Dunu afadafa da wadela:i hou hamobeba:le, dunu bagohame da bogoi dagoi,

---

* 5:12: Mui 3:6

amo dafawane. Be Gode Ea hahawane hou da amo hou bagadewane baligisa. Amola Ea udigili iasu E da dunu huluane ilima i, amo Yesu Gelesu. E asigili hahawane hamobeba:le ninima misi, amo da A:da:me ea hou bagadewane baligisa. ¹⁶ Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou amola dunu afadafa ea wadela:i hou, da hisu hisu. A:da:me da wadela:i hou hamobeba:le, Gode da fofada:nanu amane sia:i, “Dunu huluane da bogoma:ne wadela:i hou hamoi dagoi.” Be wali, dunu da wadela:i hou osia:idafa hamonanebeba:le, ninima se imunusa: fofada:mu da defea galu. Be Gode da amane sia:sa, “Na da dunu medoma:ne hame fofada:mu.”

¹⁷ Dunu afadafa da wadela:i hou hamobeba:le, bogosu da dunu huluane ilima ouligisuwane degabo agoane hamosu. Be dunu afadafa Yesu Gelesu, amo Ea hamobeba:le, hou eno da baligiliwane doaga:i. Dunu huluane ilia Gode Ea hahawane hou lalegagusia, ilia dabe mae iawane, Gode Ea moloidafa hamoi dunu ba:mu. Amola Yesu Gelesuma madelagiba:le, ilia da E gilisili Fifi Ahoanusu ouligimu.

¹⁸ Amaiba:le, dunu afadafa da wadela:i hou afadafa hamobeba:le, dunu huluanedafa da se imunusa: fofada:su agoai ba:su. Amo hou defele, Dunu afadafa da hou moloidafa afadafa hamobeba:le, E da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ilia se iasu diasu logo doasili, ilima Fifi Ahoanusu iaha. ¹⁹ Amola dunu afadafa da Gode Ea sia: hame nababeba:le, dunu huluane da wadela:i hamosu dunu fi ba:su. Amo hou defele, Dunu afadafa, Yesu Gelesu, da Gode Ea sia: nabawane hamobeba:le, dunu huluane da

Gode Ea siga ba:ma:ne, afadenene bu moloidafa hamoi dagoi.

²⁰ Osobo bagade dunu ilia wadela:i hou da bagadedafa dawa:ma:ne, Gode da Sema ilima i. Be wadela:i hou da bagadedafa, amo ilia bu bagade dawa:beba:le, ilia da Gode Ea hahawane asigi hou da baligili bagadedafa dawa:sa. ²¹ Amaiba:le, musa: bogosu da doaga:beba:le, wadela:i hou da osobo bagade dunuma ouligisuwane dialu. Amo defele wali hou moloidafa da doaga:beba:le, Gode Ea hahawane moloidafa asigi hou da ilima ouligisuwane diala. Ninia amo hou lalegagusia, Hina Gode Yesu Gelesu da fidibiba:le, ninia da Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ba:mu.

6

Yesu Gelesu Ea Hamoiba:le, Ninia da Esalusudafa Dawa:

¹ Amaiba:le, dilia adi dawa:bela:? Gode Ea hahawane asigi hou da bu baligiliwane heda:ma:ne, ninia wadela:i hou mae yolesili, hamonanumu da defeala:? ² Hamedafa mabu! Ninia wadela:i hou hamomusa:gini, fedege agoane bogoi dagoi. Amaiba:le, ninia wadela:i hou bu hamonanumu da defea hamedafa. ³ Dilia huluane dawa:. Ninia Yesu Gelesu amoma madelagimusa: hanoga fane salasu hou hamonoba, ninia da fedege agoane ea bogosu amoma madelagimusa: ba:bodaise hamoi dagoi. ⁴ *Ninia hanoga fane salabeba:le, ninia Yesuma madelagiba:le, fedege agoane, E amola ninia,

---

* 6:4: Golosia 2:12

gilisili uli dogoi ganodini salawane, Ea bogosu amoma gilisi. Bai Gode da ea hadigi gasa bagade hou amoga Yesu Gelesu bogosu yolesima:ne wa:legadolesi, amo defele ninia amola da gaheabolowane esaloma:ne, E da nini wa:legadolesimu.

⁵ Ninia da fedege agoane Yesu Gelesu Ea bogoi defele bogoi dagoiba:le, Ema madelagiba:le da:i hodo afadafa hamoi. Amaiba:le, Gode da Yesu bu esaloma:ne wa:legadolesi, amo defele, E da nini Yesu Gelesuma madelagili bu gaheabolo esaloma:ne wa:legadolesimu. ⁶ Ninia musa: wadela:i hou da fedege agoane, Yesu Gelesu amoma gilisili bulufalegeiga gafesiga dabagala:le medole legei dagoi, amo ninia dawa:. Ninia wadela:i hu ea hou amo gasa bagade hou da ninima bu ouligisuwane hame dialoma:ne, amo hou fane legema:ne, Gode agoane hamosu. ⁷ Dunu da bogosea, e da wadela:i hou ea gasa bagade ouligisu fisili, halegasa. ⁸ Amaiba:le, ninia Gelesuma madelagili bogoi dagoiba:le, ninia da Ea esalebe defele E amola gilisili esalumu, amo dafawaneyale dawa:be. ⁹ Gode da Yesu Gelesu bu mae bogoma:ne, uhini wa:legadolesi, amo ninia dawa:. Bogosu da Ema bu hamedafa ouligisuwane dialumu. ¹⁰ E da bogoiba:le, wadela:i hou da Ema ouligisuwane dialumu hamedei. E da wali Gode amola hahawane gilisili esala. ¹¹ Amo defele, dilia da wadela:i hou dilima ouligisuwane mae dialoma:ne dilia da bogoidafa, amo dafawaneyale dawa:ma. Be dilia da Yesu Gelesu amoma madelagiba:le, Gode Ea na:iyado hamoi amola Ema gilisili esala, amo hou amola

dafawaneyale dawa:ma.

¹² Dilia da da:i hodo ea hanai hou nabawane hamomusa:gini, wadela:i hou da dilima ouligisuwane esalumu da defea hame galebe.

¹³ Dilia da:i hodo liligi afae wadela:i hou hamomusa:gini, Sa:ida:nema imunu da defea hame galebe. Be amo hou yolesili, dilia da bogosu fisili, bu esalusu dawa:beba:le, dilia da:i hodo liligi, hou moloidafa hamomusa:gini, Godema imunu da defea. ¹⁴ Dilia da wali Gode Ea hahawane dogolegele iasu lai dagoiba:le, dilia da Sema ganodini hame esala. Amaiba:le, wadela:i hou da dilima ouligisuwane esalumu da hamedeidafa.

Ninia da Wali Hou Ida:iwane amola Moloidafa Hou amoma Udigili Hawa: Hamosu Dunu

¹⁵ Amaiba:le, ninia da adi hamoma:bela:? Ninia da Sema hamosu dunu hame be Gode Ea hahawane asigi hou dawa:. Amaiba:le, ninia wadela:i hou hamomu da defeala:? Hame mabu!

¹⁶ Dilia ouligisu dunu ea hawa: hamomusa:gini, ema dilia da:i hodo liligi iasea, dilia da ea sia: nabawane hamobeba:le, ea hawa: hamosu dunu esala. Amaiba:le, wadela:i hou hamosea, dilia da wadela:i hou ea se iasu udigili hawa: hamosu dunu esalebeba:le, bogosudafa ba:mu. Be nabasu hou hamosea, dilia nabasu hou ea udigili hawa: hamosu dunu esalebeba:le, Gode da dili afadenei bu moloidafa hamoi ba:mu.

¹⁷ Be ninia Godema nodomu da defea! Dilia da musa: wadela:i hou amo ea se iasu udigili hawa: hamosu dunu esalu. Be dilima dafawane olelei liligi huluane, dilia hahawane nabawane hamoi dagoi. ¹⁸ Dilia wadela:i hou se iasu diasu logo

da doasibiba:le, dilia da wali fedege agoane hou moloidafa gala amo ea udigili hawa: hamosu dunu esala. ¹⁹ (Dilia da osobo bagade hou fawane dawa:beba:le, na da osobo bagade fedege sia: fawane olelesa). Musa: dilia da:i hodo liligi huluane wadela:i hou amola ledou hou, amo hamomusa:gini Sa:ida:nema i dagoi. Amo defele, dilia wali sinidigili, hadigi hou hamoma:ne, dilia da:i hodo liligi huluane Godema ima. ²⁰ Dilia musa: wadela:i hou amo ganodini se iasu udigili hawa: hamobeba:le, hou moloidafa da hamedafa dawa:i. ²¹ Amo musa: hou hamobe dawa:beba:le, dilia da wali gogosiasa. Musa: wadela:i hou hamobeba:le, dilia da bogosudafa bidi lamu galu.

²² Be wali dilia wadela:i hou se iasu diasu logo da doasibiba:le, dilia da Gode Ea udigili hawa: hamosu dunu esala. Dilia bidi waha labe da eso huluane dilia hou afadenene bu asigilasa, amola hobe. Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ba:mu.

²³ Bai wadela:i hou hamosu ea bidi da bogosu fawane! Be Gode Ea hahawane dogolegele iasu da Hina Gode Yesu Gelesu amoma madelagiba:le, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanumu.

7

Uda Lasu Fedege Sia:

¹ Na fi dunu! Dilia huluane da sema hou dawa:beba:le, na waha sia:mu liligi huluane dilia da noga:le dawa:mu. Dunu ilia esalebeba:le fawane, sema da ilia hou ouligisa. Be ilia bogosea, sema da ilia hou ouligimu da hamedei.

² Agoane gala. Uda da dunuga laiba:le, egoa esalebaba:le, sema gala. E da egoama madelagi agoane gala. Be egoa da bogosea, amo sema da fisiba:le, amo uda da halegale, udigili lalumu.

³ Amaiba:le, egoa esaleawane, amo uda da eno dunuma fisia, e da wadela:i uda, eno dunu ilia da sia:mu. Be egoa bogobeba:le, amo uda da udigili didalo agoane lalebaba:le, e da eno dunuma fisia, e da wadela:le hame hamosa. ⁴ Na fi dunu! Dilia da sema amoma agoaiwane esala. Dilia da Gelesuma madelagiba:le, Ea da:i hodo liligi hamoi dagoiba:le, dilia da fedege agoane dilia musa: ouligisu (Sema) amoma bogoi dagoi. Be dili huluane Gode Ea hawa: noga:le hamoma:ne, Yesu Gelesu da bogosu fisili, wa:legadoi. Amola wali dilia da Yesu Gelesu Ea fi dunu esala. ⁵ Ninia musa: wadela:i hu ea hou fawane hamonanuba:le, Sema sia: nababeba:le, amo da ninia wadela:i hanai asigi dawa:su ganodini wili gala:su. Amo wadela:i hanai asigi dawa:su da bagade heda:beba:le, ninia da fedege bogosu ea udigili hawa: hamosu dunu agoane ba:i. ⁶ Be wali ninia sema se iasu diasu logo da doasi dagoiba:le, ninia da halegai dagoi. Bai ninia da sema amoma bogoidafa. Sema dedei huluane ba:beba:le, ninia da wali Gode Ea hawa: hame hamosa. Be gaheabolo hou da misi dagoi. Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ninia dogo ganodini esalebaba:le, ninia Gode Ea sia: nabawane hawa: hamonana.

Gode Ea Sema amola Dunu Ilia Wadela:i Hou

7 *Amaiba:le, ninia da Sema huluane da wadela:i fawane sia:ma:bela:? Hame mabu! Sema dedei dawa:beba:le, na da wadela:i hou ea bai dawa:. Sema da, “Eno dunu ea liligi hanai-wane lamusa: mae dawa:ma!” Amo sema na da hame dawa:loba, na da amo wadela:i hou hamoi dagoi na da hame dawa:la:loba. ⁸ Be amo sema na dawa:beba:le, wadela:i hou na dogo ganodini logo fodole, wadela:i hanai hou bagohame na dogo ganodini wili gala:su. Sema hame dedei ganiaba, wadela:i hou da gasa hame ba:laloba. ⁹ Na da musa: sema hame dawa:loba, wadela:i hou ea bai hame dawa:beba:le, fonobahadi hahawane esalu. Be na da sema huluane dawa:loba, na da na wadela:i hanai hou bagadewane dawa:i galu. ¹⁰ Amalalu, na da fedege agoane bogoi. Gode da nama esalusu ima:ne, Sema hamoi dagoi. Be nama sema da se imunusa: fofada:su liligi fawane ba:i. ¹¹ †Amaiba:le, fedege agoane, wadela:i hou da logo fodole, sema medosu liligi gaguli, nama hohonone, na fane legei dagoi.

¹² Amaiba:le, Sema da hadigi amola hamoma:ne sia:i da hadigi, moloidafa amola noga:i. ¹³ Be amo ea bai da liligi noga:idafa da na fane legebela:? Hame mabu! Wadela:i hou da na fane legei dagoi. Wadela:i hou da liligi moloidafa (Sema) amo lale amola amoga na da:i hodo fane legei. Na da wadela:i hou ea houdafa noga:le dawa:ma:ne agoane hamosu. Amaiba:le, sema da wadela:i hou amo da baligili wadela:idafa amo olelesa.

---

* 7:7: Gadili Asi 20:17; Mousesese ea Malasu 5:21 † 7:11: Mui 3:13

Dunu Iliá Dogo Ganodini Gegesu Hou

¹⁴ Gode Ea Sema da a:silibu hou agoane, amo ninia dawa:. Be na da osobo bagade dunu fawane. Na da wadela:i hou amo ea se iasu udigili hawa: hamosu dunu agoane.

¹⁵ †Na hawa: hamonana bai na da noga:le hame dawa:. Na wali hou moloidafa hamomu hanai be na hanai liligi mae hamone, na higa:i liligi fawane hamosa. ¹⁶ Na higa:i liligi na da hamonanebeba:le, na da amane sia:sa, “Ma! Sema da moloidafa,” amo olelesa. ¹⁷ Amaiba:le, na higa:i liligi na hamonanebeba:le, amo da nisu na hame hamosa. Be wadela:i hou na dogo ganodini diala, amo fawane da na higa:i hou hamosa.

¹⁸ Na osobo bagade hou amo ganodini, hou moloidafa afadafa da hamewane diala, amo na dawa:. Na hou ganodini na da hou moloidafa hamomu hanai be hamomu hamedeiwane ba:sa. ¹⁹ Na hou moloidafa hamomu hanai - be hamedei. Na da wadela:i hou hamomu higa:i, be amo fawane hamomusa: logo ba:sa. ²⁰ Na da na higa:i liligi hamonanebeba:le, bai da amo hamosu, na nisu da hame hamosa. Wadela:i hou na dogo ganodini diala, amo fawane da amo hawa: hamosa. ²¹ Amaiba:le, na hou ganodini na da hou eno hamonanebe ba:sa. Na da hou moloidafa hamomu hanai, be hamedeiba:le, wadela:i hou hamomu logo fawane ba:sa.

²² Na a:silibu amo ganodini, na da Gode Ea Sema amoma nodosa. ²³ Be na da sema hisu na da:i hodo ganodini ba:sa. Amo sema da na asigi dawa:su ganodini, Gode Ea Sema (amo na

---

† 7:15: Galaisia 5:17

hamomu hanai) amoma gegenana. Amaiba:le, wadela:i hou sema na da:i hodo ganodini hamonanebe da nama se iasu diasu ouligisu dunu agoane gala.

²⁴ Na da bagadewane da:i dioi gala. Na da:i dioi da bogoi ea da:i hodo agoane nama lala:gibiba:le, na da bu hahawane dogolegele laloma:ne, amo la:gi da nowa fadegama:bela:?

²⁵ Na da Godema nodosa! Bai E da Hina Gode Yesu Gelesu Ea hamobeba:le, na se iasu la:gi fadegamu. Amaiba:le, na hou da agoane diala. Nisu da hawa: hamosea, na da Gode Ea hou na asigi dawa:su amo ganodini fawane hamosa. Be na hu ea hou amo ganodini wadela:i hou sema amoma fawane fa:no bobogesa.

8

Gaheabolo Esalusu Gode Ea A:silibu Ganodini

¹ Nowa dunu da Yesu Gelesu amoma madelagi dagoiba:le, e da se imunusa: fofada:su hamedafa ba:mu. ² Na da musa: wadela:i hou amola bogosu, amo sema ea se iasu diasu agoane amo ganodini esalu. Be A:silibu sema gaheabolo da nowa Yesu Gelesuma madelagisia, e da Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lai dagoi. Amaiba:le, na sema se iasu diasu logo da doasibi ba:sa. ³ Osobo bagade dunu ilia hu ea hou da gasa hameba:le, Sema sia: da defele hame agoane ba:i. Be Gode da gasa bagade. Wadela:i hou osobo bagade dunu ilia hu ea hou amo ganodini diala, amo fane legema:ne fofada:musa:, Gode Ea Manodafa asunasi. E da osobo bagade dunu hu ea hou amo defele lale,

misini, wadela:i hou huluane fadegamusa: misi.

⁴ Ninia hu ea wadela:i olelesu mae nabawane, A:silibu ea hou fawane hamoma:ne, amola ninia da Sema ninima moloidafa olelesu liligi huluane defele hamoma:ne, Gode da agoane hamosu.

⁵ Nowa dunu da ilia hu ea hou hanai liligi amo fawane hamosea, hu ea hou da ilia asigi dawa:su amoma ouligisuwane esala. Be nowa dunu ilia A:silibu Ea sia: nabawane hamosea, A:silibu da ilia asigi dawa:su amoma ouligisuwane esala.

⁶ Nowa dunu ilia hu ea hou fawane nabasea, ilia da bogosu ba:mu. Be nowa dunu ilima A:silibu da ouligisuwane esalea, amo dunuma Gode da olofosu amola Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu imunu. ⁷ Amaiba:le, dunu da hu ea hou amoma fa:no bobogesea, e da Godema ha laiwane hamosa. E da Gode Ea sema nabawane hame hamosa. E nabawane hamomu da ema hamedei. ⁸ Nowa dunu da hu ea hou amoma fa:no bobogesea, Gode da amo dunu hahawane ba:mu da hamedei.

⁹ Be dilia da hisu. Dilia hu ea hou nabawane hame hamosa. Dilia dogo ganodini, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da aligila sa:ili esalebeba:le, dilia da A:silibu ea sia: nabawane hamosa. Be Yesu Gelesu Ea A:silibu Hadigidafa Gala da dilia dogo ganodini hame esalea, dilia da Gelesu dunu hame gala. ¹⁰ Be Gelesu da dilia dogo ganodini esalebeba:le, dilia da Gode hahawane ba:ma:ne bu afadenene moloidafa hamoi dagoiba:le, Yesu Ea A:silibu Hadigidafa Gala da dilima Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu iaha. Be dilia da:i hodo fawane, wadela:i hou hamobeba:le, da bogomu.

11 *Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da Yesu bogoi amo wa:legadolesu dagoi, amo da dilia dogo ganodini esala. Gode da amo defele, Ea A:silibu dilia dogo ganodini esala amo ea gasaga dilia bogoi da:i hodo bu esaloma:ne wa:legadolesimu. 12 Amaiba:le, na fi dunu! Ninia da logo eno hame ilegei. Ninia da hu ea hou hanai liligi amo logoga masunu da hamedei. 13 Dilia da hu ea hou fawane hamosea, bogosu fawane ba:mu. Be dilia A:silibu ea gasa lai dagoiba:le, wadela:i hou fane legesea, dilia da esalusu ba:mu.

14 Nowa dunu da Gode Ea A:silibu amoma fa:no bobogesea, ilia da Gode Ea manolali esa-fula. 15 †Gode Ea A:silibu E da dilima i, amo da dili bu se iasu udigili hawa: hamosu dunu amola beda:su dunu, hame hamosa. Be A:silibu da dili Gode Ea mano hamosa. Amola A:silibu Ea gasaga ninia Godema wele sia:sa amane, "Ada! Na Ada!" 16 Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ninia a:silibu amoma madelagili, ela da gilisili ninia da Gode Ea mano sia:sa. 17 Ninia da Ea mano hamoiba:le, Gode Ea hahawane imunu liligi E da Ea fi dunuma imunu liligi, amo ninia da lamu. Gode da Gelesuma imunu liligi amo ninia amola Gelesu da gilisili lamu. Ninia gilisili Gelesu Ea se nabasu defele nabasea, ninia amola E gilisili Ea hobe misunu hadigi hou lamu.

Hobe Misunu Hadigi Hou

18 Na agoane dawa:. Ninia da hobe Gelesu Ea hadigi bagade hou ba:mu. Amola amo hou

---

* 8:11: 1 Golidia 3:16 † 8:15: Maga 14:36; Gala:isia 4:6; Gala:isia 4:5-7

da nini wali se nabasu hou amo bagadewane baligimu. ¹⁹ Gode Ea hahamoi liligi huluane da Gode Ea mano huluane hadigi hamoi ba:ma:ne, hanaiwane ouesala.

²⁰ ‡Be Gode Ea hahamoi liligi huluane, ilia hanaiba:le hame, be Gode Ea hanaiba:le fawane, E da hobeia bai hamedei liligi agoane hamomusa: dawa:i galu. Be hobeia misunu dafawane hamoma:beyaledawa:su dialebe ba:i. ²¹ Amo da eso enoga, Ea hahamoi liligi ilia se iasu diasu hamosu amola dasasu hou, amo huluane E da fadegale, se iasu diasu logo doasili, amo liligi da gilisili ilia amola Gode Ea mano hamoi, hadigi hou amo ganodini esalumu. ²² Be musa: amola wali, Gode Ea osobo bagade hahamoi liligi da uda da mano lamu gadeneiba:le se nabasea, gaiyasa amo agoaiwane, amo ninia dawa:. ²³ §Be Gode Ea osobo bagade hahamoi liligi amo fawane hame. Be ninia da Gode Ea A:silibu, Gode Ea degabo iasu liligi amo lai dunu, ninia amola Gode da nini Ea mano dafawane hamoma:ne amola ninia hou huluanedafa hahawane dogolegele laloma:ne ninia se iasu diasu logo doasimu, amo ninia ouesalebeba:le, gogonomasa.

²⁴ Bai Gode Ea Sia: defele, E da dafawane hamomu ninia dawa:beba:le, ninia Gode Ea gaga:su hou ba:i. Be ninia hanaiwane dawa:i liligi ninia siga ba:sea, amo hou da dafawaneyale dawa:su houdafa hame. Hou da siga ba:i dagoi ganiaba, ninia da hobeia hame hanala:loba. ²⁵ Be ninia siga hame ba:su liligi amoga hanaiwane ouesalebeba:le, ninia da gebewane ouesala.

---

‡ 8:20: Mui 3:17-19 § 8:23: 2 Golidia 5:2-4

²⁶ Amo defele, ninia da gasa hameba:le, Gode Ea A:silibu da ninia a:silibu hou fidila maha. Ninia Godema sia:ne gadosu hou noga:le hame dawa:beba:le, ninia dunu ea lafidili sia:mu hamedei liligi, amo liligi A:silibu Hi da Godema osoga sia:ne gadosa.

²⁷ Gode da ninia asigi dawa:su eso huluane ba:lala. E da A:silibu ea asigi dawa:su dawa:be. Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da Gode Ea fi dunu fidima:ne, Gode Ea hanai defele Godema adole ba:lala.

²⁸ Nowa dunu da Godema asigi galea, Gode da Ea hanai defele ilima ilegei, amo dunu, - Gode da ilima mabe hou huluane amo ganodini ili fidima:ne hawa: hamonana.

²⁹ Amo fi dunuma E da musa: hemonega ilegele, ilia hou afadenene Ea Manodafa amo ea hou defele, ili hamoma:ne dawa:i galu. Amaiba:le, E da Ea Manodafa (Ea Magobo Mano) amola eno osobo bagade dunu Ea Magobo Manodafa bagia, ea mano eno hamomusa: dawa:i galu. ³⁰ Amola Ea ilegei fi dunu ilima E da Ema misa:ne wele sia:i. E da ilima wele sia:beba:le, ilia hou bu afadenene moloidafa hamoi dagoi. Amola ilima Ea hadigidafa ganodini gilisili esaloma:ne hamoi.

Ninia Yesu Gelesuma Madelagiba:le Gode Ea Dogolegei Hou Dawa:digisa

³¹ Amaiba:le, amo hou huluane dawa:beba:le, ninia da adi sia:ma:bela? Gode da ninimagaiba:le, nowa da ninima ha lale hasalasiswa:bela? ³² Gode da Ea Manodafa mae gaga:le, ninia huluane fidima:ne E gobe

salasu hamomusa:, ninima i dagoi. Amaiba:le, E da mae higale, liligi huluane ninima imunu galebe. ³³ Gode Hi fawane da Ea fi dunu afadenei bu moloidafa hamoi dagoi sia:beba:le, dunu eno da Gode Ea fi dunuma diwaneya udidimu da hamedei galebe. ³⁴ Yesu Gelesu da Ea fi dunu gaga:ma:ne, bogole, Godema bu wa:legadolesi. Wali E da Gode Ea lobodafadili nini fidima:ne sia:ne gadosa lela. Amaiba:le, eno dunu da Gode Ea fi dunuma medoma:ne diwaneya udidimu da hamedei ³⁵ Amaiba:le, liligi huluanedafa da Yesu Gelesu Ea asigi hou amoga nini afafamu da hamedeidafa. Ninia se nabasea, logo gasa bagade ba:sea, ha:i nabasea, muni hame gagui galea, ninima bogomu gadeneiba:le beda:su amola bogosu doaga:sea, amo da Gelesu Ea asigi hou amoga nini afafamu hamedei.

³⁶ **Gode Sia: da agoane dedei diala,
 “Ninia da Dia hou lalegaguiba:le,
 eso huluane dunu da nini medole legemusa:
 sia:nana.

Dunu ilia sibi medole legemusa: oule ahoa,
 amo hou defele ilia ninima hamosa!”

³⁷ Be ninia Yesu Gelesu, ninima asigi bagade Dunu, Ema madelagiba:le, baligili osa:le heda:su hou dawa:. ³⁸ Dafawane! Na dawa:! Liligi huluanedafa da Yesu Gelesu Ea ninima asigi hou amoma afafamu da hamedei. Ninia bogosea o ninia esalea, ea asigi hou amoga afafamu da hamedei. A:igele dunu amola Hebene ouligisu dunu, hisi ganodini gasa bagade a:silibu, wali hamobe hou, hobe misunu hou, ³⁹ gadodili

---

** 8:36: Gesami Hea:su 44:22

liligi, gududili liligi amola Gode Ea hahamoi liligi hulanedafa amo ganodini afaedafa da Gode Ea dogolegei hou amo Hina Gode Yesu Gelesu Ea hamobeba:le ninia dawa: liligi, amoga afafamu da hamedeidafa.

9

Gode amola Ea Musa: Ilegei Fi (Isala:ili Fi)

¹ Na da dafawane sia:sa! Na da Gelesu dunu. Amaiba:le, na da ogogosu hame dawa:. Gode Ea A:silibu Hadigidafa da na asigi dawa:su amoma na da hame ogogosa sia:sa. ² Na da da:i dioi bagade. Na dogo ganodini mae yolesili se naba. ³ Bai na da na osobo bagade fi dunu amo dawa:beba:le, se naba. Amo hou da na fi fidimu ganiaba, na da Godema gagabusu aligi amola Gelesu amoma afafae hame higala:loba. ⁴ *Ilia da Gode Ea fi dunu esala. E da ili amo Ea mano hamone, Ea hadigi ili ba:ma:ne ilima olelei. E da ilima Ea gousa:su hou olelei amola ilima Sema i dagoi,. Ilia da sia:ne gadosu houdafa dawa:. Gode Ea hahawane dogolegele iasu ilegele sia:i liligi huluane da ilima doaga:i dagoi. ⁵ Ilia da musa: Hibulu siba fi dunu bagade amo ilia mano esala. Yesu Gelesu da osobo bagade dunu ea da:i hodo lale, ilia fi amo ganodini lalelegei. Gode da liligi huluane amoma ouligisuwane esalebeba:le, Ema eso huluane nodonanumu da defea. Ama. ⁶ Gode Ea fi dunuma hahawane dogolegele imunu ilegele sia:i, - amo da yolesi dagoi na da hame sia:sa. Isala:ili dunu mogili da Gode Ea fi dunu, mogili da Gode Ea fi dunu hame.

---

* 9:4: Gadili Asi 9:4

⁷ †Amola A:ibalaha:me ea fi dunu mogili ilia da Gode Ea mano hame. Gode da A:ibalaha:mema amane sia:i, “Aisage ea mano lalelegesea, amo fawane da digaga manodafa fi Na da dima ilegele sia:i defele, esalumu.” ⁸ Bai agoane diala. Mano da osobo bagade dunu ilia hou defele lalelegesea da Gode Ea mano hame. Be Gode Ea hahawane dogolegele ilegele sia:beba:le lalelegei mano, ilia fawane da Gode Egaga fidafa. ⁹ ‡Gode da hahawane dogolegele iasu imunusa: amane ilegele sia:i, “Na eso ilegei amoga Na da bu masea, Sela da dunu mano lalelegemu.”

¹⁰ Be amo fawane hame. Lebega ea dunu mano aduna da eda afadafa fawane esalu. Elea eda da ninia aowa Aisage esalu. ¹¹ - ¹² §Be Gode da Hi fawane Ea mano ilegesa amo olelema:ne, E da Lebegama amane olelei, “Magobo mano da fa:no lalelegei mano amoma hawa: hamosu dunu agoane ba:mu.” Ela da mae lalelegele, wadela:i mae hamone, hou ida:i mae hamone, Gode da hidadea amo olelebeba:le, dunu ilia hawa: hamobeba:le hame, be Ea hanaiba:le fawane ilegesa, amo olelei. ¹³ **Amo defele Gode Sia: da agoane dedei diala, “Na Ya:igobema asigiba:le ilegei. Be Na da Iso hame hanaiba:le yolesi dagoi.

¹⁴ Amaiba:le Gode Ea hou da defele hame, moloi hame, amo ninia da sia:ma:bela:? Hame mabu! ¹⁵ ††Gode da Mousesema amane sia:i, “Nowa dunuma Na da goglema:ne olofomusa: dawa:sea, Na da ea hou goglema:ne olofomu.

---

† 9:7: Mui 21:12 ‡ 9:9: Mui 18:10 § 9:12: Mui 25:23

** 9:13: Ma:lagai 1:2-3 †† 9:15: Gadili Asi 33:19

Nowa dunuma Na asigimu dawa:sea, Na da ema asigimu.” ¹⁶ Amaiba:le, hou huluane bai da dunu ilia hanaiba:le o hawa: hamobeba:le hame, be bai da Gode Ea hanaiba:le gogolema:ne olofosu hou fawane ba:sa. ¹⁷ ††Gode Sia: da agoane dedei diala, “Gode da Idibidi Ouligisu dunuma amane sia:i, ‘Na gasa olelema:ne amola osobo bagade fifi asi gala dunu huluane Na hou dawa:ma:ne, Na da di Idibidi ouligisu ilegei dagoi!’ ” ¹⁸ Amaiba:le, Gode da nowa dunuma olofosu imunusa: dawa:sea, E da amo dunuma olofosu iaha. Amola nowa dunu ea dogo E da igiwane hamomusa: dawa:sea, E da amo dunu ea dogo igiwane hamosa.

Gode Ea Ougi Hou amola Ea Olofosu Hou

¹⁹ Be dunu afae da nama agoane adole ba:mu, “Gode da agoane hamoi dagoiba:le, e da abuliba:le osobo bagade dunuma fofada:sala:? Gode Ea hanai hou afadenemu da ninima hamedei galebe.” ²⁰ §§Be agoane sia:mu galea, na da bu adole imunuu, “Na:iyado! Di da Godema bu gagabole sia:mu da hamedei. Ofodo amo da laga osoboga hamoi, da amo ofodo hahamosu dunuma bu gagabole amane sia:mu, “Dia da abuliba:le na agoane hamobela:? amo sia:mu da hamedei!” na amane adole imunuu. ²¹ Ofodo hahamosu dunu, hi fawane da ea hanai defele osobo hamone, ofodo hisu hisu hamomu da defea. E da ofodo afadafa eso bagade lolo nabe eso agoane ganodini ha:i manu ligisimusa: hisu

---

†† 9:17: Gadili Asi 9:16   §§ 9:20: Aisaia 29:16, 45:9

hamosa, eno da eso fonobahadi ganodini hai: manu ligisimusa: hisu hamomu da defea.

²² Gode Ea hou hamoi da amo defele diala. E da wadela:i hou amoga Ea ougi hou amola Ea gasa bagade hou, amo olelemusa: dawa:i. Be E da dunu hobeia Ea wadela:ma:ne fofada:su ba:mu dunu, ilima E da hedolo hame se dabe iasu i. ²³ Eno amola E da Ea baligiliwane hadigi hou olelemusa: dawa:i. Amo hou E da nini (Ea gogolema:ne olofosu lai dagoi dunu, Ea hadigi lama:ne E da hahamoi) ninima Ea hadigi hou E da baligiliwane i dagoi. ²⁴ Gode da Yu dunuma fawane hame wele sia:su, be Dienadaile dunu amola ilima wele sia:i dagoi. Ninia da amo fi diala.

²⁵ ***Gode da Hosia meloa ganodini agoane sia:sa,

“Musa: fi dunu amo da Na fi dunu hame Na sia:i.

Be Na da hobeia amo fi dunu da Na fi dunu sia:mu.

Fi dunu da musa: Na da ilima hame asigi,

amo fi dunuma Na da amane sia:mu,

‘Dilia da Na dogolegi fi!’

²⁶ †††Amola sogebi amo ganodini Na da musa: ilima sia:i,

‘Dilia da Na fi dunu hame!’

amo sogebi ganodini Na da ilima amane sia:mu,

‘Dilia da Ešalebe Gode Ea mano!’

²⁷ †††Gode Sia: eno da agoane dedei diala. Aisaia da Isala:ili dunu ilia hou olelemusa: amane sia:sa, “Isala:ili dunu ilia idi da sa:i

---

*** 9:25: Hosia 2:23 ††† 9:26: Hosia 1:10 ††† 9:27: Aisaia 10:22-23

amo hano bagade bega: diala, amo ea idi defele gala ba:sa ganiaba, bagahame fawane da Gode Ea gaga:su hou ba:mu. ²⁸ Bai Gode Ea wadela:ma:ne fofada:su da osono bagadega hedolowane doaga:mu!”

²⁹ §§§Amola Aisaia da Isala:ili fi ilia hou dawa:beba:le, amane sia:i, “Hina Gode Bagadedafa da ninigaga fi ganodini afae afae hame fane legei ganiaba, ninia da Sodame moilai fi amola Goumola moilai fi, agoaiwane ba:la:loba.”

Isala:ili Fi Dunu Ilia Dafawaneyale Hame Dawa:su Hou

³⁰ Amaiba:le, ninia agoane dawa:. Dienadaile dunu da Gode ba:ma:ne, ilia hou afadenei moloidafa hamoi, amo ba:ma:ne logo hame hogoi. Be ilia Gode Ea hou dafawaneyale dawa:beba:le, ilia afadenene bu moloidafa hamoi ba:i dagoi ³¹ Be Gode Ea fidafa dunu da sema hamobeba:le, ilia da Gode da ili hahawane moloidafa hamoi dagoi dawa:i galu. Be amo logo hogoi helele, hame ba:i. ³² Ilia dafawaneyale dawa:su hou mae dawa:le, be ilisu hawa: hamobe amo dawa:beba:le, logo hame ba:i. Amaiba:le fedege agoane, ilia igi amoga emo udagagubiba:le, dafai. ³³ *Amo igi ea hou olelema:ne, Gode Sia: da amane dedei diala,

“Ba:ma! Na da dunu ilia emo udagaguli dafama:ne,
Saione moilai amo ganodini igi ligisimu.
Dunu da amo igiga dafamu.

---

§§§ 9:29: Aisaia 1:9 * 9:33: Aisaia 28:16

Be nowa dunu da Gode Ea hou dafawaneyale
dawa:sea,
amo da hamedafa gogosiamu.”

10

¹ Na fi dunu! Na asigi dawa:su huluane na dogo ganodini amoga, na hanai da na fi dunu ilia gaga:su ba:mu. Amo hou ilia dawa:ma:ne, Na da Godema sia:ne gadolala.

² Na dilima dafawane sia:sa! Ilia da Godema hanaiwane hawa: hamomusa: dawa:lala. Be ilia hanai hou bai da bagade dawa:su hame.

³ Gode Ea hou amoga e da dunu gogolema:ne olofole, bu moloidafa hamoi ba:sa, amo hou ilia hame dawa:. Be ilia amo mae dawa:le, ilisu ilia logo eno fodomusa: dawa:lala. Amaiba:le, Gode Ea houdafa amoga e da dunu afadenene bu moloidafa hamoi ba:sa, amo hou ilia nabawane hame hamoi. ⁴ Yesu Gelesu da hamoiba:le, wali Sema da dagoiwane ba:sa. Amaiba:le, nowa dunu da dafawaneyale dawa:sea, lalegagusia, Gode da amo dunu afadenene moloidafa hamoi ba:sa.

Dunu Huluanedafa da Lalegaguma:ne Defele Esala

⁵ *Mousese da Sema hou amo huluane hamobeba:le, Gode da dunu moloidafa ba:sa, amo hou dawa:beba:le, amane dedei, “Nowa da Sema sia: huluane nabawane hamosea, e da esalumu.” ⁶ †Be dunu da dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da amo dunu afadenei moloidafa ba:sa, amo olelemusa:, Ea Sia: da

* **10:5:** Gobeles Salasu 18:5   † **10:6:** Mousese ea Malasu 30:12-14

amane dedei diala, “Dia dogo ganodini, ‘nowa da Hebene sogega heda:bela:?’ amane mae adole ba:ma.” (Bai ninia Hebene sogega heda:le, Yesu Gelesu ninima bu gudu sa:imusa: misa:ne sia:mu da hamedei.)

⁷ Eno da amane adole ba:mu da defea hame, “Nowa da bogoi soge amoga gudu sa:ima:bela:?” (Bai Gelesu Ea bu bogole, wa:legadolesimu da hamedei.) ⁸ Be Gode Sia: da agoane dedei diala, “Gode Ea sia: ida:iwane gala da di gadenene diala. Amo sia: da dia lafi da:iya diala amola dia dogo ganodini diala!” Amola ninia da amo dafawaneyale dawa:su sia: olelesa. ⁹ Di da dia lafidili, “Yesu da Hina Godedafa!” amo sia:sea, amola dia dogo ganodini Yesu Ea bogoi da:i hodo Gode da wa:legadolesi amo dafawaneyale dawa:sea, di da Gode Ea gaga:su hou ba:mu. ¹⁰ Bai ninia dogo ganodini dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da nini afadenei bu moloidafa hamoi ba:sa. Amola amo dafawaneyale dawa:su hou ninia lafidili sia:sea, ninia da Gode Ea gaga:su hou ba:mu. ¹¹ †Gode Sia: da amane dedei diala, “Nowa dunu da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa:sea, amo da hame da:i diomu amola hame gogosiamu.” ¹² Amo sia: da dunu huluane ilia hou olelesa. Bai Gode da Yu dunu amola Dienadaile dunu, hisu hisu hame ba:sa. Huluane da Ea gaga:su hou defele ba:sa. Gode da dunu huluanedafa ilima Hina Godedafa esala. Nowa dunu da Gode e fidima:ne Ema wele sia:sea, E da huluane defele hahawane dogolegele fidisa. ¹³ §Gode Sia: da

---

† 10:11: Aisaia 28:16   § 10:13: Youele 2:32

agoane dedei diala, “Nowa da Hina Godedafa Ea fidisu lama:ne wele sia:sea, e da Ea gaga:su ba:mu.”

¹⁴ Be ilia Gode Ea hou dafawaneyale hame dawa:sea, ilia da Ema wele sia:mu hamedeiwane ba:mu. Amola sia: hame nabi galea, ilia dafawaneyale dawa:mu hamedeiwane ba:mu. Amola dunu eno da ilia lafidili sia: hame olelesea, ilia nabimu da hamedeidafa. ¹⁵ **Amola Gode da sia: olelesu dunu hame asuna ahoasea, eno dunuma sia: olelemu da hamedeiwane ba:mu. Gode Sia: da agoane dedei diala, “Olelesu dunu ilia sia: moloidafa gaguli maha, amo ili mabe ninia da hahawane ba:sa.” ¹⁶ ††Be dunu huluanedafa da amo Sia: Ida:iwane Gala nababeba:le, mogili ilia da hame lalegagui. Musa: balofede dunu Aisaia da amane sia: i, “Hina Gode! Nowa da ninia sia:ne iasu dafawaneyale dawa:bela:?” ¹⁷ Amaiba:le, dunu ilia Gode Ea sia: nababeba:le, dafawaneyale dawa:sa. Amola dunu eno ilia lafidili Yesu Gelesu Ea hou olelesea, dunu eno da Gode Ea sia: ida:iwane naba.

¹⁸ ††Be na da agoane adole ba:sa. Yu dunu ilia dafawanedafa Gode Ea Sia: nabibala:? Dafawane! Ili da nabi dagoi! Bai Gode Sia: da agoane dedei diala,

“Ili lafidili sia: da osobo bagade fifi asi gala
dunu huluane
ilima asi dagoi.

Ili sia: da osobo bagade be huluane amoga
doaga:i dagoi.”

** 10:15: Aisaia 52:7 †† 10:16: Aisaia 53:1 †† 10:18: Gesami Hea:su 19:4

19 §§Na da bu adole ba:sa. Isala:ili dunu da Gode Ea Sia: gega nabi be noga:le hame dawa:digibela:? Mousesese hisu da Gode sia: dedei amane,

“Na da dunu fi hamedei agoane amo ganodini hawa: hamomuba:le,
Na fi dunu mudama:ne hamomu.
Gagaoui fi amo ganodini Na hawa: hamosea,
Na fi da ougiwane ba:mu.”

20 ***Be Aisaia, e da baligili gasawane Gode sia: amane olelei,

“Dunu fi amo da Na hame hogoi,
ilia da Na ba:i dagoi.
Ilia da Nama misa:ne Nama hame adole ba:i.
Be Na da ilima doaga:i.”

21 †††Be Gode da Isala:ili fi ilia hou olelema:ne, amane sia:i,

“Eso huluane mae yolesili,
Na da hame nabasu dunu amola hihisu dunu,
amo dunu fi yosia:musa;,
Na lobo ilua:su. Be hamedei.”

11

Gode da Isala:ili Fi Dunu ilima Asigili Gogolema:ne Olofosu Olelei

1 *Amaiba:le, na da dilima adole ba:sa, “Gode da Ea fidafa dunu Isala:ili amo yolesila:?” Hame mabu! Na amola na da Isala:ili dunu. Na da A:ibalaha:me egaga fi dunu amola Bediamini fi amo ganodini esala. 2 Gode Ea musa: dunu fi

---

§§ 10:19: Mousesese ea Malasu 32:21 *** 10:20: Aisaia 65:1

††† 10:21: Aisaia 65:2 * 11:1: Filibai 3:5

amo E hemonega degabo ilegeiba:le, amo E da hame yolesi. Dilia dawa: - Gode Sia: Dedei amo ganodini, Elaidia da Godema Isala:ili dunu ilia hou olelema:ne amane fofada:i,

³ †“Hina Gode! Amo fi dunu ilia da dia balofede dunu huluane medole legei dagoi. Ilia da Dia oloda huluane ougili mugului dagoi. Nisu fawane da Dia hou hame yolesi. Ilia da na medole legemusa:, logo hogolala.” ⁴ ‡Be Gode da Elaidiama bu adole i, “Nama hawa: hamomusa:gini, Na da dunu 7000 agoane ilegei dagoi. Disu hame, be ilia huluane da ogogosu ‘gode’ liligi ea dio amo Ba:ile, ema hame sia:ne gadosu.” ⁵ Wali, amola agoaiwane hou diala. Isala:ili dunu fi ganodini, wali dunu bagahame ilima Gode da udigili asigiba:le, E da amo dunu Ea hou lalegagumusa:, ili ilegei dagoi. ⁶ Ilia hou moloidafa hamoiba:le hame, be Gode da ilima udigili hahawane asigiba:le fawane, E da ili ilegei. Be Gode da dunu ilia hou moloidafa hamoiba:le ilima ilegei ganiaba, Ea hahawane dogolegele asigi hou da ogogosu udigili asigi hou agoane ba:la:loba.

⁷ Isala:ili dunu da ilia hogoi helebeba:le, ilia hanai liligidafa hamedafa ba:i. Be Gode da Isala:ili dunu bagahame fawane, amo ilegei dagoiba:le, E da ili fawane afadenei bu moloidafa hamoi ba:i. Be eno huluane, ilia ge da ga:si agoane hamoiba:le, Gode Ea wele sia:su hame nabi. ⁸ §Gode Sia: da agoane dedei diala, “Gode

---

† 11:3: 1 Hina bagade 19:10, 19:14   ‡ 11:4: 1 Hina bagade 19:18   § 11:8: Mousese ea Malasu 29:4; Aisaia 29:10

da ilia asigi dawa:su amola ilia dogo dioiwane hamoi. Musa: amola wali, ilia hame ba:sa amola hame naba.” 9 **Gode Sia: Dedei ganodini, Da:ibidi da amane sia:sa,

“Ilia lolo nabe amoma masea,
ilia sani amo ganodini sa:imu da defea.

Ilia dafane, se dabe iasu bagade lamu da defea.

10 Ilia siga mae ba:ma:ne, Dia ilia si wadela:mu da defea.

Ilia eso huluane se nababeba:le,
dioiwane masunu da defea.”

11 Amaiba:le, na dilima adole ba:sa! Yu dunu ilia sadenane dafabeba:le, ilia dafawane bu mae wa:legadoma:ne dafabela:? Hame mabu! Ila wadela:i hou hamoiba:le, Dienadaile dunu da Gode Ea gaga:su hou ba:i dagoi. Amaiba:le Yu dunu da wali mudasu hou ba:sa. 12 Yu dunu da wadela:i hou hamobeba:le, Gode Ea hahawane dogolegele iasu da eno osobo bagade fifi asi gala dunuma doaga:i dagoi. Yu dunu da a:silibu hou hame gagui agoane esalebeba:le, Dienadaile dunu da Gode Ea hahawane hou ba:i. Amaiba:le, Yu dunu huluane ilia Yesu Ea fa:no bobogesu fi amo ganodini masea, ninia huluane da Gode Ea hahawane dogolegesu hou baligiliwane ba:mu.

Dienadaile Dunu da Gode Ea Gaga:su Hou Ba:i

13 Na da wali dili Dienadaile dunuma sia:sa. Gode da na dili Dienadaile dunuma asunasiba:le, na da na hawa: hamosu asigiwane hidale ba:sa.

14 Na sia:beba:le, amabela:? Na fi Isala:ili

** 11:9: Gesami Hea:su 69:22-23

dunu ilia mudale, mogili ilia Gode Ea hou lalegaguma:bela:?

¹⁵ Bai Gode da Isala:ili fi yolesiba:le, eno fi dunu huluane musa: Ema ha lai esalu e da bu yosia:le, Ea na:iyado dunu fi hamoi dagoi. Amaiba:le, Gode da Isala:ili dunu fi bu yosia:sea, hou da bogoi bu wa:legadosu agoane ba:mu.

¹⁶ Dunu da agi fifili, degabo fonobahadi liligi Godema iasea, agi huluane da Gode Ea agi dawa:ma. Ifa gagui galea, di da amo ea difi Godema iasea, amo ifa ea amoda amola da Gode Ea: ¹⁷ Gode da fedege agoane, ea ifabi ganodini bugi olife ifa amo ea amoda mogili dadamuni, eno olife udigili iwilaga lelu liligi amo bugi ifaga madelagimusa: sali. Dilia Dienadaile dunu da amo iwilaga dialu olife ifa agoane. Dilia da wali Yu dunu ilia gasa bagade a:silibu esalusu gilisili gagusa. ¹⁸ Amaiba:le, musa: olife ifadafa ea amoda, Gode da dadamuni fasi, amo dilia higale mae ba:ma. Dilia gasa fi hamomu da hamedei. Dilia da amoda fawane. Dilia da difi amoma ha:i manu hame iaaha. Difi da dili alema:ne, dilima ha:i manu iaaha.

¹⁹ Be dilia da amane sia:mu, "Dafawane! Be Gode da ninima ilia sogebi ima:ne, musa: amoda dadamuni fasi dagoi." ²⁰ Amo da dafawane! Ili da dafawaneyale hame dawa:beba:le, Gode da ili dadamuni fasi. Dilia da dafawaneyale dawa:beba:le, wali ifadafa ganodini esala. Be amo dawa:beba:le, hidale gasa fi hou mae hamoma. Dilia beda:mu da defea. ²¹ Yu dunu da fedege agoane amodadafa galu. Be amo da dafaiba:le, Gode da fadegale fasi. Amaiba:le

dawa:ma! Dilia amola e da fadegasa:besa:le, dawa:ma! ²² Ninia da amo hou ganodini, Gode Ea asigi hou amola Gode Ea ougi fofada:su hou gilisili ba:sa. E da wadela:i hou hamosu dafai dunuma ougi fofada:su olelesa. Be dilia Ea asigi gogolema:ne olofosu hou dawa:le, mae yolesili Ema fa:no bobogolalea, e da dilima asigilalumu. Be dilia da amo hou yolesisia, E da dili amola dadamuni fasimu. ²³ Amola Yu dunu ilia bu dafawaneyale dawa:sea, Gode da ilia musa: sogebi amo ganodini bu madelagima:ne salimu. Bai Gode da amo hou hamomusa: defele esala. ²⁴ Dilia Dienadaile dunu da fedege agoane udigili iwilaga dialu olife ifa ea amoda. Gode da dili dadamuni, ifabi bugi olife ifa amoga madelagi dagoi. Be Yu dunu da ifabi amoga bugi olife ifa ea fedege agoane gala. Amaiba:le, amo amoda liligi Godema dadamuni fasi liligi, e da bu ifadafa amoga madelagimusa: dawa:sea, asaboiwane ba:mu. Ili da hedolowane bu madelagimu.

Gode da Dunu Huluanema Asigisa

²⁵ Na fi dunu! Na da dafawane wamolegei sia: dilima olelemu hanai gala. Amo nabasea, dili bu dilia dawa:su hou da bagadeyale hame dawa:mu. Isala:ili fi dunu ilia dogo da igiwane hamoi, be amo hou da eso huluane hame dialumu. Be Dienadaile dunu ilia gilisisu ilegei idi Gode da ilegei, amo defele ilia Gode Ea hou lalegagui dagoi ba:sea, Isala:ili dunu ilia hihi hou da yolesiwane ba:mu. ²⁶ ††Amalalu, Isala:ili fi dunu

---

†† 11:26: Aisaia 59:20

huluane ilia Gode Ea gaga:su hou ba:mu. Gode Sia: da amane dedei diala,

“Gaga:su Dunu da Saione amoga misini,
E da Ya:igobe ea mano huluane
ilia wadela:i hou huluane fadegale fasimu.

²⁷ ‡Na da ilia wadela:i hou goglema:ne olofosea,

amo gousa:su ilima hamomu.”

²⁸ Yu dunu da Gode Sia: Ida:iwane Gala higabeba:le, ilia Godema ha laiwane hamoi, be dilia Dienadaile dunu fidima:ne amo hou da doaga:i. Be Gode da ilia siba fi ilima Ea ilegei dagoiba:le, ilia da Ea fi dunu esala. ²⁹ Gode da Ea hanaiga dunu fi ilegesa amola ilima hahawane iaha. Amola E da Ea asigi dawa:su hame afadenesa. ³⁰ Be dilia Dienadaile dunu! Dilia da musa: Gode Ea Sia: hame nabasu. Be Yu dunu ilia hame nabasu hou hamobeba:le, dilia wali Gode Ea goglema:ne olofosu dawa:. ³¹ Amo hou defele, dilia da wali goglema:ne olofosu dawa:beba:le, Yu fi dunu da wali hame nabasu hou hamonana. Bai ilia da hobeia Gode Ea goglema:ne olofosu ba:ma:ne, agoane hamosa. ³² Gode da dunu huluanedafa ilima Ea udigili goglema:ne olofosu hou olelema:ne, E da dunu huluane hame nabasu se iasu udigili hawa: hamosu dunu agoane hamoi dagoi.

Godema Nodomu da Defea

³³ §§Gode Ea gagui hou da bagadedafa. Ea asigi dawa:su amola Ea hamonanebe dawa:su hou da baligiliwane bagade. Ea hou hamoi nowa

da dawa:ma:bela:? Ea logoga ahoanebe hou da dawa:mu hamedei. ³⁴ ***Gode Sia: da agoane dedei diala,

“Nowa da Hina Gode Ea asigi dawa:su dawa:sala:?”

Nowa da Ema fada:i sia: olelema:bela:?”

³⁵ †††Nowa da Godema dabe bu lama:ne liligi iabela:?”

³⁶ †††Bai E da liligi huluanedafa hahamoi dagoi.

E hahawane ba:ma:ne, liligi huluanedafa diala.

Ninia Godema mae yolesili nodonanumu da defea. Ama.

12

Gode Ea Hawa: Hamomusa:gini, Ninia Habodane Esaloma:bela:?”

¹ Amaiba:le, na fi dunu! Gode da dilima udigili gogolema:ne olofosu baligiliwane olelebeba:le, na da dilima ha:giwane sia:sa. Dilia da:i hodo amo Godema gobebe salawane esaloma! Dilia da:i hodo amo Gode Hi fawane Ea hawa: hamomusa:gini amola E hahawane ba:ma:ne, Ema ima. Amo da Godema nodone sia:ne gadosu houdafa. ² Dilia osobo bagade dunu ilia hou defele mae hamoma! Be Gode da dilia asigi dawa:su bu afadenene moloidafa hamomusa: hanaiba:le, amo E hamoma:ne, dilia logo fodoma. Amasea, dilia da Gode Ea hanai asigi dawa:su dawa:mu. Dilia da hou moloidafa amola hou amo Gode da hahawane ba:sa, amo noga:le dawa:mu.

*** 11:34: Aisaia 40:13 ††† 11:35: Yoube 41:11 ††† 11:36: 1 Golidia 8:6

³ Gode da nama hahawane dogolegele iasu ia dagoiba:le, na da dili huluanema amane sia:sa; Dilia dogo ganodini, dilia da gasa hameba:le, dilisu “Na da gasa fi dunu,” amo hidale sia:mu da defea hame galebe. Be dilia asigi dawa:su ganodini, dilia hou fonobone, dilia dafawaneyale dawa:su hou Gode da dilima i amo defele, dilisu dilia hou fofada:ma. ⁴ *Ninia da:i hodo amo ganodini da liligi bagohame diala. Ili huluane hawa: hamosu hisu hisu hamosa. ⁵ Amo hou defele, ninia Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu dunu da bagohame esala. Be ninia Yesu Gelesuma madelagiba:le, fedege agoane da:i hodo afadafa hamoi, amola ninia da dunu eno dunu eno ilima da:i hodo ea liligi agoane madelagi. ⁶ †Amaiba:le, Gode da ninima hawa: hamomusa: a:silibu iasu afae afae ia dagoiba:le, ninia da Ea iasu hisu hisu, Ea ninima asigi hou defele, amoga hawa: hamomu da defea. E da ninima Gode Ea Sia: olelema:ne iasu ia dagoi galea, ninia da dafawaneyale dawa:su hou (amo Hi fawane da ninima i) amo defele olelemu da defea. ⁷ Gode da ninima dunu eno fidima:ne iasu hou ia dagoi galea, ninia dunu eno fidimu da defea. Dunu enoma olelesu hou iasu lai dagoi galea, ninia eno dunuma olelemu da defea. ⁸ Ninia dunu enoma ilia dogo denesisu hou iasu lai dagoi galea, amo hou hamomu da defea. Nowa dunu e da eno dunuma ha:i manu o muni imunusa: dawa:sea, e da mae hihini bagadewane imunu da defea. Nowa dunu da eno dunuma ouligisu hawa: hamosea, e amola da gasa bagade ouligisu

---

* 12:4: 1 Golidia 12:12 † 12:6: 1 Golidia 12:4-11

hawa: hamomu da defea. Eno dunuma asigili fidisu hou olelesea, hahawane mae da:i dioiwane hamoma:mu.

⁹ Dabua asigi hou yolesili, eno dunuma moloidafa asigi hou fawane asigima. Wadela:i hou dilia higama. Be hou noga:idafa gagulaligima.

¹⁰ Dilia da Yesu Gelesu Ea fi afadafa hamoiba:le, dogolegeiwane dunu eno dunu enoma asigimu da defea. Dilia dunu eno mimogo ilima asigi defele eno dunuma asigima.

¹¹ Dilia mae hihini, gasa bagadewane hawa: hamoma. Dilia Hina Godema asigi bagadeba:le, Ema hahawane hawa: hamoma.

¹² Dilia da hobeia dafawane hamoma:beyale dawa:lusu lai dagoiba:le, eso huluane hahawane esaloma! Se nabasea, mae da:i dione, gebewane esaloma!.

Eso huluane Godema sia:ne gadolaloma! ¹³ Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu da hame gagui agoane galea, defea, dilia liligi mogili ilima ima. Degabo ga misi dunu, amo dilia diasu ganodini aowama.

¹⁴ ‡Dilima se iasu dunu, amo Gode da ilima hahawane ima:ne, Ema sia:ne gadoma. Dafawane! E da ilima gagabusu mae aligima:ne sia:ne, ilima hahawane ima:ne Ema adole ba:ma!

¹⁵ Dunu eno da hahawane ba:sea, dilia amola gilisili hahawane ba:ma. Dunu eno da se nababeba:le disia, dilia amola gilisili dima.

¹⁶ §Dunu hulu-anedafa defele, ilima asigi hou hamoma! Gasa fi hou mae hamone, fonoboi dunu ilima na:iyado hamoma. Amola fonoboi hawa: hamosu hahawane hamoma!

Dilia da hidale dawa:su bagade lai dagoi, mae dawa:ma. ¹⁷ Dunu da dima

---

‡ 12:14: Ma:diu 5:44; Luge 6:28 § 12:16: Malasu 3:7

wadela:i hou hamoi galea, ema wadela:i hou eno mae dabema. Dunu huluane ilia da hou amo da noga:i dawa:sa, amo hou hamomusa:gini, logo hogoi helema. ¹⁸ Dilia amola eno dunu da gilisili olofoiwane esaloma:ne, dilia amo logo hogoi helema. ¹⁹ **Na na:iyado! Dunu da dilima wadela:le hamosea, maedafa dabema. Be amo hou yolesili, Gode da dabe ilima ima:ne, ouesaloma! Bai Gode Sia: da agoane dedei diala, “Na fawane da dabemu. Na da dabe imunu, Hina Gode da amane sia:sa.” ²⁰ ††Be dabe hou yolesili, Gode Sia: Dedei defele hamoma. Sia: da amane dedei diala, “Dia ha lai dunu da ha:i galea, ema ha:i manu ima. E da hano hanai galea, ema hano dili moma:ne ima. Di agoane hamosea, ea gogosiasu da laluga diabe agoai ba:mu.”

²¹ Wadela:i hou da dili hasalasa:besa:le, noga:le leloma! Be dilia hou noga:idafa amoga wadela:i hou hasalasima!

13

Gamane Ouligisu Dunu Iliia Sia: Nabima

¹ Gode da gamane ouligisu dunu ilia logo hame ga:iba:le, ilia da gamane hawa: hamosa. Gode da logo fodoiba:le ilia ouligisu hawa: hamosa. Amaiba:le, dunu huluane da gamane ilia sia: nabimu da defea. ² Nowa da gamane ouligisu dunu ilia sia: mae nabawane ilima gegesea, e da Gode Ea ilegei liligi amoma gegesa. Agoane hamosea, e da se dabe iasu lama:ne, fofada:su ba:mu. ³ Bai hou moloidafa hamosu dunu da

---

** 12:19: Mousesese ea Malasu 32:35 †† 12:20: Malasu 25:21-22

ouligisu dunuma hame beda:sa. Be wadela:i hamosu dunu fawane da ouligisuba:le beda:sa. Dilia da ouligisu dunu ilima mae beda:iwane esalumusa: dawa:sea, hou moloidafa fawane hamoma. Amalu, ouligisu dunu da dilima nodomu. ⁴Bai e da Gode Ea hawa: hamosu dunu. E da di fidimusa: hawa: hamonana. Be di da wadela:i hou hamosea, beda:mu da defea. E da dima se dabe iasu imunu gasa gala. E da Gode Ea hawa: hamosu dunuba:le, e da Gode Ea se dabe iasu wadela:i hamosu dunuma iaha.

⁵ Amaiba:le, dilia ouligisu dunu ilia sia: nabawane hamoma. Gode Ea se dabe iasu ba:sa:besa:le fawane hame. Be dilia dogo ganodini, amo nabasu hou da houdafa dawa:beba:le, nabawane hamoma.

⁶ *Amo bai dawa:beba:le, dilia hahawane gamanema su lidisu muni ima. Bai ouligisu dunu da su lidisu muni lamusa: ahoasea, ilia Gode Ea hawa: hamosu agoane hamosa.

⁷ Amaiba:le, ilia dima lamu ilegei liligi defele, ilima ima. Soge su lidisu muni amola dunu afae afae iasu su lidisu, ilima ima, amola ilima "ada!" sia:ma.

Dunu da Eno Dunuma Asigimu da Defea

⁸ Dunu da dilima dabe lama:ne ouesalumu da defea hame. Hedolo ima! Be dilia da dabe imunu bagade gala. Amo dabe da asigidafa hou. Nowa dunu da asigidafa hou hamosea, e da Sema ea bai huluane hamosa. ⁹ †Gode Ea Sema agoane dedei diala, amane, "Inia uda

---

* **13:6:** Ma:diu 22:21; Maga 12:17; Luge 20:25 † **13:9:** Gadili Asi 20:13-15, 20:17; Mousese ea Malasu 5:17-19, 5:21; Gobebe Salasu 19:18

mae adole lama! Dunu bogoma:ne mae fama! Mae wamolama! Inia liligi amoma hanaiwane lamusa: mae dawa:ma!” amo sema amola eno sema huluane ilia bai da sema afadafa amo ganodini diala. Amo sema da amane, “Di da dia da:i hodo amoma asigi hou defele, eno dunu ilima asigima!” ¹⁰ Di da eno dunuma asigi galea, di da ema wadela:i hou hamedafa hamomu. Amaiba:le, asigidafa hou hamosea, di da Sema huluane nabawane hamosa. ¹¹ Ilegei eso amoga dilia da nedigili wa:legadomu, amo eso da doaga:beba:le, amo sia:i asigi hou hamomu da defea. Ninia musa: dafawaneyale dawa:beba:le, gaga:mu houdafa da hobe misunu ba:i. Be asili amo gaga:mu eso da wali gadenenedafa.

¹² Gasi da gadenene dagoi. Eso doaga:mu da gadenesa. Amaiba:le, ninia gasi ganodini hamosu hou yolesili, hadigi ganodini gege-musa:, gegesu liligi momagele gagumu da defea. ¹³ Ninia da eso hadigi ganodini esalebeba:le, amoga esalebe dunu defele, hou moloidafa hamomu da defea. Wadela:i hedesu, adini bagade ba:su, wadela:i uda lasu hou, gegesu amola mudasu, huluane yolesimu da defea. ¹⁴ Be dilia hu ea hou amola dilia hanai liligi, amo yolesili, Hina Gode Yesu Gelesu Ea gegesu liligi gagua gadomu da defea.

14

Yesu Ea Hou Lalegagui Dunu ilia mogili da Gasa Bagade, mogili Gasa Hame

¹ *Dunu da gasa hamewane Gode Ea hou lale-

---

* 14:1: Golosia 2:16

gagui gala, amo dunu hahawane yosia:ma. Be ea asigi dawa:su da fonobahadi hisu ba:sea, mae sia:ga gegema. ² Dunu afae da ea dafawaneyale dawa:su dawa:le, ha:i manu huluane hahawane naha. Be eno ea dafawaneyale dawa:su hou da gasa hameba:le, e da dadami liligi fawane naha. ³ Be dunu da liligi huluane nasu dawa:, ilia da dunu amo da dadami fawane naha, ili higale ba:mu da defea hame. Amola dunu amo da dadami fawane naha, ilia da dunu amo da ha:i manu huluane hahawane naha, ilima higale fofada:mu da defea hame. Bai Gode da amo dunu Ea fa:no bobogesu fi amo ganodini hahawane misa:ne, logo doasi dagoi.

⁴ Di da eno ouligisu dunu ea hawa: hamosu dunu ema higale fofada:mu da defea hame. Amo ea Hina, Hi fawane da amo hawa: hamosu dunu da didili hamomu o dafamu, Hi fawane da sia:mu. Amola Hina Gode Hi fawane da dunu ilia didili hamosu logo fodosa.

⁵ Dunu afadafa da eso afadafa da mimogo ba:sa. Dunu eno da eso huluane defele ba:sa. Dunu huluane afae afae ilia asigi dawa:su ganodini, Gode Ea hou dawa:le, ea asigi dawa:su defele hamomu da defea. ⁶ Be nowa da eso afadafa da baligili bagade dawa:sea, e da Hina Gode nodoma:ne dawa:sa. Nowa da mae dawa:iwane ha:i manu huluane nasea, e da Hina Gode nodoma:ne naha. Bai e da ha:i manusa: hidadea Godema nodone sia:ne gadosa. Nowa da ha:i manu mogili hame nasea, e da Gode nodoma:ne hame naha. Amola e da ha:i manusa:, Godema nodone sia:sa. ⁷ Ninia huluane da ninia hou fawane dawa:ma:ne hame esala. Amola ninia

huluane da ninia hou fawane dawa:ma:ne hame bogosa. ⁸ Be ninia esalebeba:le, eno dunu ilia Hina Godema nodoma:ne, ninia esala. Amola ninia bogosea, eno dunu ilia Hina Godema nodoma:ne, ninia bogomu da defea. Amaiba:le, ninia da esalea o bogosea, ninia da Hina Gode Ea: ⁹ Bai Gelesu da esala dunu amola bogoi dunu ilima Hinawane esaloma:ne bogoi dagoi. ¹⁰ †Amaiba:le, dilia dadami fawane naha dunu! Dilia abuliba:le, dilia fi dunuma higale fofada:sala:? Amola dilia ha:i manu huluane udigili naha dunu! Dilia abuli dilia fi dunu higale ba:sala:? Ninia huluanedafa da Gode Ea midadi fofada:musa: lelumu. ¹¹ ‡Gode Sia: da agoane dedei dila,

“Hina Godedafa da amane sia:sa,

‘Na da Esalebe Godedafa!

Dunu huluanedafa da Na midadi muguni bugili,

ilia lafidili Na da Godedafa sia:mu.’ ”

¹² Ninia huluane da afae afae, ninia hou hamoi defele, Godema fofada:mu.

Dia Fi Dunuma Dafama:ne Mae Olelema

¹³ Amaiba:le, dunu eno da dunu eno higale fofada:su yolesimu da defea. Be dia hawa: hamobe, amo da dia fi dunu amo ilia sadenane dafama:ne amola wadela:i hou hamoma:ne olelesu agoai ilia ba:sea, amo yolesima. ¹⁴ Na da Hina Yesu Gelesu Ema madelagiba:le, ha:i manu huluanedafa da sema hame na dawa:. Be dunu eno da ha:i manu afae da ledogala amo dafawaneyale dawa:sea, defea, amo ha:i

† 14:10: 2 Golidia 5:10 ‡ 14:11: Aisaia 45:23

manu da ema ledo gala. ¹⁵ Di da gasawane amola hidale ha:i manu nabeba:le, dia fi dunu da se nabasea, di da ema asigi hou yolesi dagoi olelesa. Amo dunu gaga:ma:ne, Gelesu da bogoi dagoi. Be di da hidale ha:i nabeba:le, di da amo dunu ea hou wadela:sa. Amo da defea hame galebe. ¹⁶ Dunu eno da hou moloidafa disu dawa:sa, amo da wadela:i sia:sa:besa:le, dawa:ma! ¹⁷ Gode Ea Hinadafa Hou da ha:i nasu hou amola hano nasu hou hame. Be Gode Ea Hinadafa Hou da hou moloidafa hamosu, olofosu hou amola hahawane hou. (amo huluane Gode A:silibu Hadigidafa Gala da ninima iaha.) ¹⁸ Nowa dunu da amaiwane Yesu Gelesu Ea hawa: hamosea, Gode da amo dunu hahawane ba:mu amola osobo bagade dunu ilia da ema nodomu. ¹⁹ Amaiba:le, olofosu da dialoma:ne amola ninia fi ganodini ninia gilisili gasawane asigilama:ne, ninia amo hou fawane fidima:ne hawa: hamomu da defea. ²⁰ Dilia Gode Ea hawa: hamoi wadela:sa:besa:le, ha:i manu baligili mae dawa:ma! Ha:i manu huluane manu da defea. Be dilia ha:i manu liligi afae manu galea, amola amo nasu hou da dunu enoma dafama:ne olelesu di ba:sea, defea - amo mae moma! ²¹ Hou moloidafa da agoane diala. Adi hou - hu nasu o waini nasu - adi hou da dia fi dunuma dafama:ne olelesea, amo yolesima. ²² Amaiba:le, amo hou dafawaneyale dawa:be liligi da di amola Gode, ali fawane wamowane gilisili fofada:mu da defea. Nowa dunu, e da ea dawa:i asigi dawa:su amoga hou moloidafa hamobeba:le, hame gogosiasea, e da hahawane bagade. ²³ Be ea dogo ganodini

amo hou da noga:idafo dafawaneyale hame dawa:sea, e da amo ha:i nasea, Gode da ema se nabima:ne fofada:sa. Bai e da mae dafawaneyale dawa:le udigili nabeba:le. Amola adi hou ea bai da dafawaneyale dawa:su hou hame, amo da wadela:i hou.

15

Ninisu Hou Mae Dawa:le, Eno Dunu Fidimu da Defea

¹ Ninia gasawane lalegagui dunu da ninia hanai amo yolesili, gasa hame lalegagui dunu ilia dioi liligi gisawane fidimu da defea. ² Ninia hou amo mae dawa:le, ninia fi dunu ilia dafawaneyale dawa:su hou asigilama:ne, amola ilia dogo denesiwane esaloma:ne, ili fidimu da defea. ³ *Bai Yesu Gelesu da hisu Ea hou hahawane fidima:ne hame hamosu. Be Ea hou olelema:ne, Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu da dilima gadesu, amo gadesu da bu Nama doaga:i." ⁴ Gode Sia: Dedei huluane da ninima olelemusa: dedei. Ninia amo sia: dedei ba:beba:le, mae da:i dioma:ne hou amola fidima:ne hou dawa:beba:le, dafawane hamoma:beyale dawa:lusu hahawane ba:mu. ⁵ Amola dilia da Yesu Gelesu Ea hou amoma fa:no bobogebeba:le, Gode (ninima oubenasu hou, amola dogo denesisu hou amo Bai gala), E da dilima gilisili asigi dawa:su afadafa fawane imunu da defea. ⁶ Amasea, dilia huluane da gilisili ninia Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea Ada amola Gode, Ema nodonanumu!

---

* 15:3: Gesami Hea:su 69:9

Dienadaile Dunu da Gode Ea Sia: Ida:iwane Naba

⁷ Amaiba:le, Gode Ea hadigi dawa:beba:le, Yesu Gelesu da dili mae hihini lalegaguiba:le, dilia dunu eno dunu enoma mae hihini hahawane yosia:ma. ⁸ Na da dilima sia:sa! Yesu Gelesu da Yu dunu fidima:ne, eso huluane E da osobo bagadega esaloba, hawa: hamosu. Amo hou da Gode Ea hou da dafawane amo olelesa. Amola Gode E da Yu siba fi ilima hahawane dogolegele imunu ilegele sia:i, amo liligi Yesu da hawa: hamomusa: misi dagoi. ⁹ †Amola Dienadaile dunu da Gode Ea gogolema:ne olofosu ba:beba:le, Ema nodoma:ne, Gelesu da misi dagoi. Gode Sia: da agoane dedei diala,

“Na da Dienadaile fi amo ganodini Dima nodomu!

Na da Dima nodone gesami hea:mu!”

¹⁰ ‡Sia: eno dedei, amane,

“Dienadaile dunu! Dilia amola Gode Ea fi dunu,

gilisili hahawane nodoma!”

¹¹ §Eno dedei amane, “Dienadaile dunu huluane!

Hina Godema hahawane nodoma! Fifi asi gala dunu huluanedafa Ema nodoma!”

¹² **Amola Aisaia da amane sia:sa,

“Yesi egaga fi mano da

Dienadaile dunuma Ouligisuwane esaloma:ne, misunu.

E misunuba:le, Dienadaile dunu da dafawane hamoma:beyale dawa:lumu.”

† 15:9: 2 Sa:mieuele 22:50; Gesami Hea:su 18:49 ‡ 15:10:

Mousese ea Malasu 32:43 § 15:11: Gesami Hea:su 117:1

** 15:12: Aisaia 11:10

13 Gode da hobeia misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu hou amo ea bai esala. Dilia da Ea Hou dafawaneyale dawa:beba:le, Gode da dilima baligiliwane hahawane hou amola olofosu hou imunu da defea. Amasea, dilia Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala amo ea gasa lai dagoiba:le, dilia hobeia misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu hou doaga:ma:ne hahawane ouesalusu hou da asigilalumu.

Bolo da Dienadaile Dunu ilima Olelesu Dunu

14 Na fi dunu! Na da dilia hou dawa:! Dilia hou da noga:idafa amola dilia dawa:su hou da bagade amola dilia dunu eno dunu enoma olelesu dawa:, amo huluane na dawa:.

15 Be amo meloa dedei amo ganodini, na da liligi eno dilia bu dawa:ma:ne, mae beda:iwane olelei. Bai Gode da nama hahawane hawa:hamosu ia dagoiba:le, na da mae beda:iwane olelei. 16 Gode da na Dienadaile dunuma Yesu Gelesu Ea hawa:hamosu amo olelemusa: ilegei dagoi. Dienadaile dunu da afadenene, Godema gobeie salasu liligi fedege agoane hamoi, amo hamoma:ne na da gobeie salasu dunu ea hou agoane ilima Gode Sia: Ida:iwane olelesa. Be Ema gobeie salasu Dunudafa da Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala. 17 Na da Yesu Gelesu Ema madelagiba:le, na Godema hawa:hamosu na da hidale agoane ba:sa.

18 Yesu Gelesu da na dogo ganodini hamobeba:le, na da mae beda:iwane Dienadaile fi dunu amo Godema nabasu hou hamoma:ne Ema hiougi, amo fawane na da sia:mu. E da na loboga sia:, hawa:hamosu amola 19 musa:

hame ba:su dawa:digima:ne olelesu amo E da Ea A:silibu Hadigidafa Gala Ea gasaga hamoi dagoi. Amaiba:le, na da Yelusaleme moilai bai bagade yolesili, asili, Ililigame sogega doaga:i. Logoga ahoasea, na da soge huluane amo ganodini, Yesu Gelesu Ea hou, Sia: Ida:iwane gala, amo olelesu. ²⁰ Na hanai asigi dawa:su da agoane diala. Soge amo ganodini ilia Yesu Gelesu Ea Dio hame nabi, agoai soge amo ganodini na da Gode Ea Sia: Ida:iwane olelemusa: hanai. Bai fedege na da eno dunu ea bai da:iya diasu gagumu higa:i gala mabu.! ²¹ ††Gode Sia: da agoane dedei diala.

“Dunu fi amo da sia: adole iasuga hame adoi, ilia da ba:mu.

Dunu fi amo da musa: hame nabi, ilia da dawa:mu.”

Bolo da Louma Sogega Misunu Dawa:i

²² ††Be na da dilima misunu logo eso bagohame ga:iwane ba:i. ²³ Be wali amo soge ganodini na hawa: hamosu da dagoiba:le, amola na da ode bagohame dilima misunu hanaiba:le, ²⁴ na da wali dili ba:la misunu dawa:lala. Na da Siba:ini sogega doaga:ma:ne, logoga ahoabeba:le, dili ba:mu. Na da dilia soge ganodini hahawane ouesalu, dilia da na fidilalu, na da bu ahoanu Siba:ini sogega ahoana doaga:mu. ²⁵ §§Be wahadafa na da Yelusaleme moilai bai bagadega, Gode Ea fi dunu fidimusa: masunu.

²⁶ Bai Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu Ma:sidounia soge amola Aga:ia soge amo ganodini ilia udigili hahawane Gode Ea fi dunu

---

†† 15:21: Aisaia 52:15   †† 15:22: Louma 1:13   §§ 15:25: 1 Golidia 16:1-4

Yelusaleme moilai bai bagade amo ganodini fidimusa:, muni imunusa: dawa:i. ²⁷ ***-Ilisu hanaiba:le fidimusa: dawa:i galu. Be ilia da amo dunu fidimu da ilima dabe imunu agoai gala. Yu dunu da ilia a:silibu hou mae hihini Dienadaile dunuma iabeba:le, Dienadaile dunu da dabe agoane ilia osono bagade labe liligi Yu dunuma bu imunu da defea. ²⁸ Amo hawa: hamomu dagosea, muni imunu liligi huluane ia dagoiba:le, na da Siba:ini sogega doaga:musa: logoga ahoasea, dili yosia:mu. ²⁹ Na da dilima doaga:sea, na da Yesu Gelesu Ea hahawane hou amoga nabaiwane doaga:mu. Amo na dawa:!

³⁰ Na fi dunu! Na da Hina Gode Yesu Gelesu amola asigi hou Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da nama i, amoga dilima ha:giwane adole ba:sa. Na hou fidima:ne, dilia Godema sia:ne gadoma:ne, nama gilisima! ³¹ Gode Ea hou hame lalegagui dunu Yudia soge ganodini, ilia na medosa:besa:le, Godema sia:ne gadoma. Amola na hawa: hamosu Yelusaleme moilai bai bagade ganodini, amo Gode Ea fi dunu ilia hahawane ba:ma:ne, Godema sia:ne gadoma. ³² Amasea, Gode da hanai galea, na da hahawane bagade dilima misini, dili amola gilisili hele esalumuba:le, hahawane bagade ba:mu.

³³ Gode, ninia olofosu ea bai esala, dili gilisili esalumu da defea. Ama.

16

*Bolo da Fa:no Bobogesu Dunu Afae Afae ilima
Asigi Sia: Sia:sa*

*** 15:27: 1 Golidia 9:11

¹ Ninia fi uda ea dio amo Fibi, e da Senegalia sese fidisu uda, amo ea hou da moloiwane na dilima sia:sa. ² Gode Ea fi dunu ilia hou defele, dilia Yesu Ea Dioba:le amo uda hahawane yosia:le, ea hanai defele noga:le fidima. Bai e da na amola eno dunu bagohame noga:le fidi.

³ *Balisila amola A:gowila, ela da na gilisili Yesu Gelesu Ea hawa: hamonana. Dilia na asigi sia: elama olelema. ⁴ Ela da na fidima:ne, bogomu hame hihi galu. Amaiba:le, na da elama nodosa. Na fawane hame, be Dienadaile Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane da elama nodosa. ⁵ Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu ilia ela diasuga sia:ne gadomusa: gilisisa. Elama amola na asigi sia: adosima. Na na:iyadodafa ea dio amo Ibinidase ema na asigi sia: olelema. E da A:isia soge amo ganodini, bisili Yesu Ea hou lalegagui. ⁶ Meli amola, e da dili fidima:ne gasa bagade hawa: hamosu. Na asigi sia: ema adosima. ⁷ A:dalounaigase amola Yunia:se, na Yu fi dunu ela gilisili na amola se iasu diasu hawa: hamosu. Ela da na bisili hidadea Yesu Ea hou lalegagui. Asunasi dunu ilia ela noga:le dawa:. Elama na asigi sia: adosima.

⁸ Na na:iyado Hina Gode Ea fi ganodini ea dio amo A:balia:idase, ema na asigi sia: sia:ma. ⁹ Eba:inase, e amola ninia, Gelesu Ea hawa: hamonana, amola na na:iyadodafa Sada:igisi, elama na asigi sia: adosima. ¹⁰ Abelisi da dafawanedafa dogegelele Yesuma fa:no bobogelala. Ema na asigi sia: adosima. Alisidoubiulase ea sosogo fi ilima na asigi sia: sia:ma. ¹¹ Na fi

---

* **16:3:** Asunasi Dunu Iliia Hou 18:2

Yu dunu ea dio amo Heloudionema na asigi sia: adosima. Nasisase ea sosogo fi amo ganodini Yesu Ea hou lalegagui dunu ilima na asigi sia: olelema.

¹² Dalaifina amola Dalaifousa, amo uda ela Hina Gode Ea hawa: hamonana, elama na asigi sia: adosima. Na na:iyadodafa Besisi da Hina Yesu Gelesu amoma bagade hawa: hamosu. Na asigi sia: ema sia:ma. ¹³ †Lufase amola da Hina Yesu Gelesu Ea hawa: baligiliwane hamosu. Ea ame da nama asigiba:le, na da ea gofe defele esala. Elama na asigi sia: adosima. ¹⁴ Asinigalidase, Felegone, Hemese, Ba:daloubase amola Hema:se, amola Yesu Ea hou lalegagui dunu huluane ilima gilisi, amo huluanema na asigi sia: adosima. ¹⁵ Failolougase, Yulia, Nili-uase, ea aba Ouliba:se amola Gode Ea fi dunu huluane ilima gilisi, amo huluanema na asigi sia: adosima.

¹⁶ Dilia fi amo ganodini dunu eno da dunu enoma ola eya agoane nonogoma. Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane da dilima asigi sia: adosisa.

Bolo da Sia: Dagomusa;, Hamoma:ne Sia:i

¹⁷ Na fi dunu! Na dilima ha:giwane sia:sa. Dunu ilia dilia fi amo ganodini afafasu hou olelesa amola eno dunu ilia dafawaneyale dawa:su hou wadela:sa amola dilima musa: olelei liligi amoma halale sia:sa, amo dunu dawa:ma! Ilima mae gilisima!

¹⁸ Bai agoai hamosu dunu da ninia Hina Gode Yesu Gelesu fidima:ne hame hamosa. Be ilisu, ilia da:i hodo hanai hou fidima:ne

---

† 16:13: Maga 15:21

hawa: hamosa. Ilia dabuagado sia: ida:iwane sia:beba:le, amola dabua fawane eno dunuma ogogole nodobeba:le, moloidafa dunuma ogogosa. ¹⁹ Dunu huluane da dilia Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala amo dilia mae yolesili eso huluane gasawane lalegagui, amo hou nabi dagoi. Amaiba:le, na da dilima nodosa. Na da agoane hanai gala. Dilia da hou moloidafa hamoma:ne, bagade dawa:su dunu agoane ba:mu da defea. Be dilia wadela:i hou mae hamoma:ne, hamedafa dawa:su dunu agoane ba:mu na hanai. ²⁰ Amasea, Gode (ninia olofosu Bai) E da ayawane dilia emoga goudama:ne, Sa:ida:ne dilia emo hagududili ligisimu.

Hina Gode Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu hou da dili fidima:ne, na Godema sia:ne gadosa.

²¹ ‡Na fidisu dunu Dimodi da dilima ea asigi sia: adosisa. Amola ninia Yu fi dunu, Liusiase, Ya:isane amola Soubada, ilia da asigi sia: dilima adosisa.

²² (Na, Desiase, na da Bolo ea sia: amo meloaga dedei. Na, dilima Yesu Ea Dioba:le asigi sia: adosisa.) ²³ §Na aowasu dunu Ga:iase, amo ea diasu ganodini na da esala amola Yesu Ea fa:no bobogesu dunu da gilisisa, amo da dilima asigi sia: adosisa. Ila:sadase, (Louma moilai bai bagade muni ouligisu dunu) amola ninia fi dunu Gawodase da dilima asigi sia: adosisa.

---

‡ 16:21: Asunasi Dunu Ilia Hou 16:1 § 16:23: Asunasi Dunu Ilia Hou 19:29; 1 Golidia 1:14; 2 Dimodi 4:20

²⁴ Hina Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu dilima dialoma:ne, na Godema sia:ne gadosa. Ama.

Sia: Dagomusa: Bolo da Nodone Sia:ne Gadosa

²⁵⁻²⁶ Gode da Hadigidafa! Ninia Ema nodomu da defea! Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala, na da agoane olelesa. Amo da Yesu Gelesu Ea hou dafawanedafa hou musa: ode bago-hame wamolegei agoane, be wali ninia ba:sa. Wali, balofede dunu ilia da amo dafawane hou dedeiba:le, sia: da hadigiga misi dagoi. Amola Gode da hamoma:ne sia:beba:le, dunu huluane ilia dafawaneyale dawa:beba:le nabasu hou hamoma:ne, dunu eno da osobo bagade fifi asi gala hulanema olelesa. Amo hou defele, dilia huluane dafawaneyale dawa:su hou amo ganodini gasawane leloma:ne, Gode da defele esala.

²⁷ Gode Hi fawane da Gode Esala. Hi fawane da dawa:su huluane gagusa. Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le, ninia eso huluane mae yolesili Godema hadigi ima:ne, nodonanumu da defea. Ama.

Sia: Ama Dagoi

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51